

18de Aarg.

1887.

33te Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsdien.

15de Juni. — 11te Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter

En interessant Fortælling.

Fortællingen „Skolelæreren og hans Son“ er nu færdig fra Bogbin-
deren og sælges heftet i Omflag for 30 Cts., indbunden i Papbind for 45
Cts, i smukt Skriftbind for 60 Cts. og i smukt Skriftbind og
Guldsnit for 75 Cts. 3 Partier gives den sædvanlige Rabat. Requisitioner
saavel i Partier som enkeltvis sendes til Hovedkommissionæren,

Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

J. J. Audubons Biografi med Portræt, Ratten, et Relief af Thorvaldsen, Den udmærkede Fortælling „Anna“, Kurfyrstinde Elisabeth af Brandenburgs Biografi

og meget andet Læsestof (4 Hefter af „For Hjemmet“)
sendes portofrit for 35 Cts. Adresse:

K. Thronsen, Bog 1014, Decorah, Iowa.

10 celdre Bind af „For Hjemmet“,

(120 Hefter med sammenhængende, udvalgt Læsning) sendes portofrit for
\$7.50. 6 Bind for \$5.00. 1 Bind for \$1.00.

Adresse: K. Thronsen, Decorah, Iowa.

U n m. Ved et Bind forstaaes 12 Hefter. De Bind, som for Tiden kan staaes, er 18de samt
20de til 32te.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden
siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brand-
alarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

J. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Og, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med
nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garan- teres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

18de Aarg. }

15de Juni 1887.

} 11te Hefte.

Ludvig den 17de. En historisk Gaade.

(Af Johannes Scherr).

[Ordforklaringer. Dauphin (udtales Dofang), fra 1349 til Revolutionen den franske Thronfølgers Titel efter et hvdronik Landskab. Thermidor, Hedemaaned, den 11te Maaned i den franske Revolutionskalender, fra 19de Juli til 17de August. Capet (udtales Capee), saaledes kaldes Prinsen, fordi han nedstammede fra Hugo Capet, Stamfaderen for det capetingiske Kongehus. Hotel Dieu (=Dio), et Hospital i Paris. Restaurationen, Gjenindfættelsen, nemlig af en Bourboner (Ludvig d. 18de) paa den franske Throne efter Napoleon den 1stes Fald i 1815].

Den 21de Januar 1793 blev den affatte Konge, Ludvig d. 16de, fort fra Templepaladsets Taarn til Revolutionspladsen for at lide Døden. Den 1ste August fortes Dronning Marie Antoinette fra Temple til Conciergeriet, og derfra den 16de Oktober paa en Karre til Skafottet. Den 10de Mai 1794 holdt samme Karre atter foran Temples Port for at føre et af Rædselslidens renefte, mest beklagelsesværdige Offere, Prinsesse Elisabeth, til Guillotinen. Den 8de Juni 1795 døde i Temples Taarn en stakkels, legemlig og aandelig forkøblet Gut, Louis Charles, født i Versailles den 27de Marts 1785, Ludvig den 16des og Marie Antoinettes Son, først Hertug af Normandie, og saa efter sin ældre Broders Død, i Juni 1789, Dauphin af Frankrig.

Men var den Gut, som døde i Temple den 8de Juni 1795, virkelig Dauphin?

Dette Spørgsmaal kom strax paa Alles Læber, og det er endnu iffe den Dag idag besvaret saaledes, at enhver Tvivl er forstummet. Vi har her i Sandhed en uoplost Gaade, som uafsladelig frejster til at finde en Oplosning. Lad dette mit Bidrag dertil gjælde for hvad det er: en uhildet Fremstilling og Bedømmelse af de Kjendsgjerninger, som den historiske Kritik til denne Stund har kunnet opdrive til Opklarelse af den mørke Gaade.

En Kjendsgjerning er det først og fremst, at alle de Bedragne eller Bedragere eller bedragne Bedragere, der efter hinanden er optraadte som

Dauphin, Louis Charles eller som Ludvig den 17de, Hervagault, Bruneau, Naundorff, Richemont og Williams, har fundet Tiltro og Tilhængere, for en Del fuldt og fast troende, lidensfabelig begejstrede Tilhængere. Dette maa tilskrives den Omstændighed, at det Rygte i 1795 blev udbredt og troet, at denne Gut, som døde i Temple, ikke var Dauphin, men et andet Barn, som hemmelig var blevet anbragt i hans Sted, medens den sande og virkelige Dauphin levede og var lykkelig og vel sluppen ud af Fængslet. Denne Opfattelse kan man ogsaa sige var den offentlige Mening, men derved bevises rigtignok ikke stort. Thi hvad er som oftest „den offentlige Mening?“ Intet andet end en forvirret Larm.

Smidertid mangle vi dog ikke ganske saadanne Tilnytningspunkter, som bevise, at man ogsaa i Kredse, der maa kaldes vel underrettede, har næret Tvivl om Dauphins Død. Hr. Labrel de Fontaine, før Bibliothekar hos Hertugen af Orleans-Egalite's Enke, har i et af ham udgivet og undertegnet Fhvestrift erklæret, at de forenede Monarker i Aaret 1814 var i Uvisshed, om ikke Ludvig den 17de endnu levede, saa at de vel offentlig hylkede Ludvig den 18de som Konge, men i Hemmelighed, og det tilmed lovmæssig, forpligtede sig til endnu to Aar at holde den franske Throne aaben for Ludvig den 16des Søn, som muligens var ilde. Stulde der ikke kunne staffles tildele et fuldgjaldigt, loeligt Bevis for denne Paaastand? Bist er det ialfald, at en Del af de Royalister, som efter den franske Republiks endelige Undergang, det vil sige, efter den 9de Thermidor 1794, ivrig arbejdede paa Bourbon'ernes Gjenindsættelse, ikke troede paa Dauphins Død. Et meget troværdigt Vidnesbyrd om dette kom for Dagen i 1851 under den Proces, som Naundorffs Efterladte førte for de franske Domstole. Dette Vidnesbyrd strev sig fra Hr. Bremond, Ludvig den 16des forhenværende Geheimesekretær, og det lød saa, at han, Bremond, i Aaret 1795 havde hørt af Fogden Steiger i Bern, at han, Fogden, med Visshed og fra de bedste Kilder vidste, at Dauphin ikke var død i Fængslet, men bleven reddet. Og Steiger stod som bekjendt i nær Forbindelse med de høieste Kredse af den royalistiske Emigration og med Bende's Generaler.

Den mest bekjendte Historie om Prinsens Redning fra Temple var den, at Josefina Beauharnais havde reddet ham ud derfra ved Hjælp af Barra's. Disse to, i Forening med Hoche, Pichegru, Frotte og Kreolen Laurent nævnes ogsaa som dem, der reddede Prinsens, i Uhrmager Naundorffs Historie. Naundorff er ellers, i Forbigaaende bemærket, loformelig og høitidelig bleven erkjendt og erklæret for at være Ludvig den 16des Søn, af Madam de Rambaud, Dauphins Amme, indtil han blev indespærret i Fængslet. Dauphins hele Redningshistorie, saaledes som Naundorff fortalte den, er et Sammenfuxium af Eventyrligheder, Usandsynligheder og Umuligheder. Men der gives ogsaa andre Omstrøninger af denne Historie. En af disse, som blev troet og udspremt af dem, der erkjendte og hylkede Richemont som den reddede Dauphin, lyder saaledes: „Den 19de Januar 1794 blev Prinsens med sin bestufne Opparter's, Simons, Vidende og Willie samt ved hans

Vi stand, af Herrerne Frotte og Duardias, Prinsen af Conde's Udsendinge, ført ud af Temple, efterat en stum Gut af samme Alder som Prinsen var bleven bragt derind i hans Sted. Den reddede Dauphin bragtes til Bende, begav sig, da hans foregionne Død i Temple var bleven officielt bekjendt, til Prinsen af Conde's Armee, og blev af denne senere (1796) betroet til General Kleber, som udgav ham for en Slægtning's Søn og beholdt ham hos sig som Adjutant." Dette kan være nok af denne Fabel. Men, maa vi spørge, hvorfor blev da ikke den reddede Prins strax med Begeistring hilset og hyllet af alle Bourbonernes Tilhængere? Herpaa gives det temmelig sandsynlige Svar:

I den bourbonste Familie herskede der allerede, før Revolutionen udbrød, heftig Splid og Uenighed, og man bestyldte, og det vistnok ikke uden al Grund, den slu og ærgjærrige Greve af Provence, Ludvig den 16des Broder og senere Ludvig den 18de, for planmæssig, om ikke af Andet, saa af Had til Marie Antoinette, at ville rydde sin ældre Broders Efterkommere af Veien. Da Greven af Provence, efter Dauphins foregionne Død i Temple, var bleven hyllet som retmæssig Konge af en Del af Royalisterne, gjorde han naturligtvis Alt, hvad der stod i hans Magt, for at afværge at det nogensinde skulde lykkes hans reddede Næb at gjøre sine Rettigheder gjældende. Til den Ende havde Ludvig den 18de og alle hans Tilhængere gjort det til en Troesartikel, at Dauphin tilforladelig var død i Temple. Og for at faa Prinsens Søster, Prinsesse Marie Therese Charlotte, af de overspændte Royalister kaldet „Temples Forældrelose," som i December 1795 blev udvevlet som Krigsfange og overgivet til Østerrigerne, til at hylde denne Troesartikel, gjorde man hende fiendtlighindet mod hendes Broder, idet man formælede hende med Greven af Artois's ældste Søn, og aabnede hende saaledes, isald Ludvig den 18de døde barnløs, Udsigten til engang at blive Dronning af Frankrig, og det regjerende Dronning, da hendes Gemal, Hertugen af Angouleme, var et rent Kul. Heraf lader sig da ogsaa forklare, hvorfor Hertuginde af Angouleme med al sin Karakter's Haardhed og Barshed satte sig imod ethvert Forsøg paa at overtude hende om, at hendes Broder var bleven reddet af Temple og endnu levede.

Og dog er det denne Prinsesse, som i sit berømte Mindestrif, hvori hun fortæller sine Oplevelser i Temple („Recit des evenements arrives au Temple," par Madame Royale) har givet et væsentligt Støttestøt for den Paastand, at Dauphin slap ud af Temple, og det netop den nævnte 19de Januar 1794. Hun siger nemlig etsteds deri: „Den 19de Januar hørte vi (Prinsessen og hendes Tante Elisabeth) hos min Broder (det vil sige, i hans Bærelse), en svær Larm, hvoraf vi sluttede, at min Broder forlod Temple, og derom fik vi ogsaa Visshed. da vi kigede gennem Nøglehullet paa vor Fængselsdør og saa, at der blev haaret Pafgods bort. Dagen efter hørte vi Døren til det Bærelse, hvor min Broder havde været, aabnes, og at der gik Folk omkring derinde, hvilket bestyrkede os i den Tro, at han var gaaet bort" (vil sige, var bleven bragt bort).

Men vi er endnu ikke færdige med denne 19de Januar 1794. Det er en Kjendsgjerning, som ikke kan røttzes, at den berhygtede Skomager Simon, som ombyttede sin Oppasserpost hos den stakkels Dauphin med en Ansættelse som Politifoidat, netop denne Dag tilligemed sin Hustru med Pit og Pa' forlod Temple. Endvidere er det en Kjendsgjerning, som under Raundorfs Proces i 1851 tilstrækkelig er bleven bevist, at Simons Enke, Marie Jeanne Madame, som først døde den 10de Juni 1819, i Hospitalet for Kvinder i Sevresgaden, mange Gange og omstændelig har fortalt de barmhjertige Søstre, som var Sygepleierster der, at Dauphin ikke døde i Fængslet, men blev ført bort derfra ved hendes og hendes Mand's Hjælp, og det samme Dag som de selv flyttede, den 10de Januar 1794. Bortførelsen gif saaledes for sig: Blandt andet Legetoi havde man ladet forfærdige en stor Hest af Nap til Prins'en. I denne Hests Mave blev det (stumme) BARN, som kom i den fangne Prins's Sted, bragt ind i Temple. Men Prins'en blev skjult i en stor Kuro med dobbelt Bund, som sættes op paa Simons Flyttebogn og skjultes med Vintoi. Dagten ved Templeporten underjogte Bognen og gjorde Mine til at give sig ifærd med Vintoi; men Madame Simon afværgede lykkeligvis dette, idet hun med godt forskilt Brede betydede Mændene, at dette var hendes stidne Toi. Saaledes skulde Kuroens Indhold uden videre Anstod være smuglet ud af Temple.

Alle de, som det paa nogen Maade var om at gjøre at vinde Hævd for den Ansættelse, at Dauphin var død i Temple, har nu vistnok villet paa- staa, at Simons Enke ikke havde sin Forstand, da hun fortalte dette; men ikke en Stygge af Bevis for denne Baastand er skaffet tilboie. medens derimod de barmhjertige Søstres Vidnesbyrd, at Simons Enke var ved sin fulde Forstand, staar suldkommen til Troende. Denne Indsigelse mod Madame Simons Meddelelse har altsaa Inriet at betyde. Men var maaste den hele Fortælling et Opsvind, for at formilde den Alsty, alle Folk, som rimeligt var, maatte føle baade for hende selv og for hendes afdøde Mand's Minde, og der maatte hvile som en tung Byrde paa Simons Enke? Paa dette Spørgsmaal er det ligesaa umuligt at svare bestemt Ja som Nei. Men vi maa dog lægge vel Mærke til, at den Ansættelse, at Dauphin var sluppen vel ud af Fængslet, vakte det største Mishag i de høieste og aller- høieste Kredse, og at Simons Enke maatte tage sig vel iagt for ikke at paadrage sig de Styrendes Mishag den Tid. Det er derfor ikke tænkeligt, at hun skulde have anstrengt sin Fantasi for at finde paa Noget, som hun ingen Tak vilde faa for, men som muligens kunde skaffe hende en retslig Forsølgelse paa Halsen.

Isald Prins'en var bleven reddet paa den af Simons Enke fortalte Maade, maatte dengang, d. e. i Maret 1794, indflydelsesrige Mænd have sin Finger med i Spillet. I dette Tilfælde er fra flere Hold bleven nævnt Cambacérés. Forfatteren af „Histoire secrete du Directoire,“ som kjendte noie til mangt og meget af, hvad der foregik bag Revolutions-scenens Kulisser — man tror, at det er Grev Fabre de l'Aude — siger: „Det er

ganske vist, at Publikum er blevet fort bag Lyset med Hensyn til Tiden og Stedet, naar og hvor Ludvig den 17de er død. Cambaceres' tilfod dette, men aldrig vilde han meddele, hvad han vidste om denne Sag." I Mai 1799 skriver ogsaa Grevinde d'Abhemar, forhen Dronning Marie Antoinettes Slotsdame, i sine „Erindringer“, idet hun kommer til at tale om Dauphin: „Ulykkelige Barn, hvis Regjering begyndte og endte i et Fængsel, men som dog ikke er død i dette Fængsel! Jeg vil vist ikke paa nogen Maade give Bedragerere flere Holdpunkter ihænde i denne Sag, men idet jeg nedskriver dette, forstkrer jeg ved min Sjæl og ved min Samvittighed: Jeg ved med Visshed, at Hs. Majestæt Ludvig den 17de ikke er død i sit Fængsel i Temple. Jeg kan ikke sige, hvor Prinsen er kommen hen og hvad der er blevet af ham, thi dette ved jeg ikke. Ingen uden Cambaceres, denne Revolutionens Mand, er istand til at fortælle mere om dette, thi han ved meget mere derom end jeg . . .“ Her var da et i sin Form upaaklageligt og høitideligt Vidnesbyrd, — kun Skade at det kan bestrides. Grevinde d'Abhemars „Erindringer“ skrive sig nemlig for største Delen ikke fra hende selv, men fra Baron Lamothe-Langon, og han mistænkes med god Grund for at have blandet Sandhed og Digt saa ofte sammen, at det er vanskeligt at se, hvor den ene holder op og det andet begynder. Men hvad ovennævnte Udtalelse angaar, maa vi dog lægge Mærke til, at Lamothe-Langon var en af Cambaceres's fortroligste Husvenner, og at han derfor vistnok har hørt saa meget, at han vidste Noget, om end ikke Alt, om Dauphins Bortførelse. At Cambaceres virkelig har været Medvider i denne Sag synes paa en Maade at bekræftes derved, at Bourbonnerne baade første Gang, de kom tilbage (1814) og anden Gang (1815) paa en mærkvaerdig, høist paafaldende Maade skaanede denne Mand, medens de med et ligesaa paafaldende Hastverk strax han var død, forseglede og lagde Beslag paa alle hans Papiere. Frngiede de, at den levende Cambaceres's Mund eller den Dødes Papiere skulde røbe deres Templehemmelighed? Thi vi maa bestandig have for Øie, at det for Ludvig den 18de saavelsom for Karl den 10de og senere ogsaa for Julifongen Louis Filip var af den største Vigtighed, at Temples Gaade ikke blev løst, hvorfor de diebliffelig søgte at dæmpe enhver Tvivl, som dukkede op, om at Dauphin muligens ikke var død i Temple.

Wien — lad os antage, at der virkelig har fundet en Ombytning og Bortførelse af Prinsen Sted, hvor er han saa kommen hen, og hvad er der blevet af ham? En Dauphin af Frankrig, som de franske Royalister fra den 21de Januar 1793 maatte anse for sin retmæssige Konge, kan dog ikke forsvinde saa sporløst, som om Jorden havde opslugt ham. At Gutten skulde være kommen i Prinsen af Conde's Leir, er lutter Dvspind. Conde var vel, som Alle ved, en Tosse, men han var dog paa sin Vis en ærlig Mand, som ikke vilde have ladet sig bruge til at fornegte sin retmæssige Konge. Vi kan altsaa være ganske visse paa, baade at han ikke havde Prinsen hos sig, og at han i sit Hjerte troede, at samme Prins var død, dengang de republikanske Myndigheder paa Embeds Begne offentlig havde

kundgjort dette Dødsfald, og han udstedte en Dagsbefaling derom, som endte med de Ord: „Kong Ludvig den 17de er død, leve Ludvig den 18de!“ Enhver af de Herrer, som senere har udgivet sig for Dauphin, har rigtig nok sat sin Odyssee sammen, det vil sige, fortalt Løst og Fast om alle de Reiser og Eventyr, han har oplevet, siden han kom ud af Temple; men dette er intet Emne for Historikerne — det kunde være for en Romansforfatter. Men alligevel var det ganske i sin Orden, at følgende, af en overspændt Royalist opspundne dumme Fortælling blev troet af Folk. Dauphins Bortførelse af Temple fandt Sted før den 9de Thermidor, altsaa paa en Tid, da blot et Menneske turde vove saadant Noget, nemlig Robespierre. Han anbragte et andet Barn i den rette Dauphins Sted, men dette Bedrageri kunde i Nødsfald let opdages. Dauphin stoffede han tilside, myrdede ham eller lod ham forsvinde, da han var ham til Hinder paa hans Vej til Frankrigs Throne, thi Maximilian Robespierre vilde svinge sig op paa denne Throne, og det ved et (hør! hør!) Ægteskab med den myrdede Dauphins fængslede Søster, med Prinsesse Marie Therese, senere Hertuginde af Angouleme. Dette Træk manglede endnu for at gjøre denne Mand til det fuldblods Uhyre, som er den franske Revolutions hæmpestore Syndebut for Alle, baade smaa og store, lærde og ulærde Børn, fordi de ikke kjende eller ikke forstaa Verdenshistoriens Love, og derfor heller ikke er istand til at fatte og begribe den store Omvæltning i sin Helhed eller, hvad der er det samme, til at føre Virkningerne tilbage til deres Aarsager.

Men vi har nu længe nok dvælet ved løse Gissninger og Paastande, og dette maatte vi for at kunne stille den Gaade, her tales om, i den rigtige Belysning fra alle Kanter; nu skal vi gaa over til mere haandgribelige Kjendsgjerninger.

Da den fanskulotte Skomager Simon, som vi har seet, havde ophørt at være Dauphins Fangevogter, var Barnet hele sex Maanedes uden egentligt Tilsyn. Kommunens Betjente, der kun havde Tjeneste en Dag hver, var de Æneste, som saa til ham, og den stakkels Gut — enten det nu var Prinsen eller et andet Barn — blev i Virkeligheden meget grusommere behandlet, end han var bleven det af Simon og hans Hustru. Alt syntes ikke blot, men var tydeligt nok ogsaa beregnet paa, enten langsomt at myrde den virkelige Dauphin eller at bringe den Foregionne i den Tilstand, som gjorde det umuligt at komme efter, hvem han virkelig var, og saaledes at faa udslettet ethvert Spor af det Bedrageri, som var bleven begaaet. Gutten spærredes inde dybest nede i Temples Taarn i et mørkt Rum, som ved kunstige Indretninger blev gjort endnu mørkere, saa at han hverken kunde se eller sees. Den Emule Mad, han fik, blev studt ind til ham paa en Bordstive med Trinser; han maatte ikke mere, for at rore paa sig, gaa ud i Haven eller paa Taarnets Platform, og ikke mere komme sammen med sin fangne Søster, ja end ikke flygtigt og tilfældigt møde hende. Han var henvist til Ensomhed i et Rum, hvor kun det sparsomste Dagslys trængte ind,

og hvor intet Lys blev tændt om Natten, medens enhver Indgang dertil formelig var affpærret.

Skede dette Altsammen blot af ængstelig Omsorg af Sikkerhedskomiteen, for at Bourbonnerne ikke skulde bortføre det dyrebare Gidsel, eller var det for at ingen af de Personer, som havde kjendt Dauphin, skulde faa Anledning til at se BARNET?

Først den 11te Thermidor (29de Juli 1794) fik det stoffels BARN igjen en Oppasser, og dette var Kreolen Laurent, — et Valg, som man vil vide skal være begrundet i den Indslydelse, Kreolerinden Josefine Beauharnais øvede paa Dagens Magthavere, Barras og Tallien. Thermidorierne, som vilde give den store Løgn, at de havde gjort Oprør mod Robespierre og hans Tilhængere „af Menneffelighed“, et Skin af Sandhed, lod det fangne BARN tilshneladende behandle lidt mildere, og dette vilde kanske endnu ikke have været for sent, hvis det havde været mere end blot tilshneladende. Den 13de Thermidor, altsaa to Dage efter at Laurent var bleven anfat som Fangevogter, besøgte nogle Medlemmer af Sikkerhedskomiteen den lille Fange i Temple.

Fald Laurent er den, som har forbyttet Prinsjen, maatte dette altsaa være steet den 12te Thermidor, thi den nye Fangevogter maatte dog, for han paatog sig dette Bovestykke, have gjort sig nogenlunde bekjendt med Leiligheden. Under Forhandlingerne i den Naundorffske Proces i Paris 1851, foreviste Familien Naundorffs Sagsfører, den bekjendte Advokat Jules Favre, tre Breve fra Laurent til Barras, ifølge hvilke det skulde være „bevisligt“, at en stum Ushlgt var bleven anbragt i Prinsens Sted. Havde dette været ubestrideligt, vilde det have været et Bevis af stor Vigtighed; men Brevene var blot Affskrifter af tvivlsom Egthed. De oprindelige Breve skal i 1810 være blevne betroede til Justitsraad Lecoq i Berlin. Har der paa denne Tid været en Justitsraad Lecoq i Berlin, og var det i saa Fald ikke muligt at komme paa Spor?

Medlemmerne af Sikkerhedskomiteen fandt, da de den 13de Thermidor besøgte Temple, „en omtrent niaars Gut, ubevægelig, med krum Ryg og med Arme og Ben, hvis usædvanlige Længde stod i et stort Misforhold til Legemet forøvrigt.“ Denne Gut, den virkelige eller en falsk Dauphin, kunde vel høre, men ikke tale; de, som besøgte ham, kunde ialfald ikke faa et Ord, ikke en Stavelse af ham. Imod denne Kjendsgjerning taler det rigtignok, at ved et Besøg, som Barras i egen Person ikke længe efter den 9de Thermidor skal have aflagt den lille Fange, skal denne have talt med Barras. Men den hele Historie om Barras's Besøg er ganske upaalidelig. Den 9de November 1794 fik Laurent til Medhjælper en vis Gomin, som aldrig for havde seet Dauphin, det vil sige den rette. Senerehen, da han var bleven Hertuginde af Angoulemes Kastellan paa Slottet Meudon (1814), paastod han vel, at han i Gutten i Temple havde gjenkjendt Ludvig den 16des Søn, som han ofte havde seet før; men da Hertuginde som bekjendt aldrig taalte

at høre Andet, end at hendes Broder var død i Temple, kan der ingen Tid sættes til, hvad Gomin siger i dette Stykke.

Da den royalistiske Reaktion eller ialfald Reaktionsstemning om Høsten og Vinteren 1794 gjorde sig saa voldsom gjældende, rettedes den offentlige Opmærksomhed, mere end før havde været Tilfældet, paa den lille Fange i Temple. Ogsaa Konventet beskæftigede sig derfor med ham. Den 28de December foreslog Lequinio i Konventmødet, at „den fængslede Prins skulde landsforvises, for at Frihedens Land kunde renses for de sidste Spor af Royalisme.“ I den Indberetning, Cambaceres afgav om dette Forslag, tilraadede han at forkaste det, det vil sige, at holde Dauphin fremdeles fangen, og dette blev besluttet. Under Debatten sagde den raa Brisal: „Det blev begaaet saa mange unyttige Forbrydelser før den 9de Thermidor, at jeg undres over, man har forstaaet de sidste Nester af en uren Race.“ Bourdon svarede: „Der gives ingen unyttige Forbrydelser! Jeg forlanger, at Ordføreren kaldes til Orden.“ Stort Bifald. „Jeg kalder mig selv til Orden,“ sagde Brisal.

Paa denne Tid sygnede den lille Fange mere og mere hen, og da Fangevogteren meldte, at hans Sygdom blev værre og værre, kom der en Udjending fra Kommunen til Temple, som paa Embeds Vegne indberettede, at „den lille Capet var ophovnet paa Fod- og Haandle, især paa Knærne: at det var umuligt at faa ham til at svare et eneste Ord; at han tilbragte hele sin Tid enten i Sengen eller paa en Stol og ikke var at formaa til at røre paa sig.“ Beroliget ved denne Bæstelse, som det lod til, sendte Sikkerhedskommiteen den 27de Februar 1795 de tre Konventsmedlemmer, Harmand, Mathieu og Reverchon, til Temple, for at spørge, hvorledes den lille Fange levede.

Disse tre Herrer fandt Gutten siddende ved et Bord, beskæftiget med at spille Kort. Han holdt ikke op at spille, da de Fremmede kom ind. Harmand forklarede ham, hvorfor de kom og besøgte ham og sagde, at de skulde skaffe ham al den Lettelse og Udspredelse, han maatte ønske. Barnet saa opmærksom paa ham, men gav intet Svar; der kom ikke et Ord over dets Læber. Harmand sagde: „Maa jeg være saa fri og spørge, Monsieur, om De vil have en Hest, en Hund, en Fugl, en Vegetoi, eller om De kanst kunde ønske at faa en Legekammerat eller flere af Deres Alder? Vil De spadserere i Haven eller oppe paa Taarnets Platform? Vil De have Bonbons og Rager?“ Intet Svar. Harmand gik nu over fra at godsnakke til at tale i en myndig, befalende Tone. Forgjæves, intet Svar. Harmand forsøgte at faa Gutten til at tale ved at forklare ham, hvor umuligt det var for ham og de to andre Herrer at give Regjeringen nogen Bæstelse, naar han ikke vilde sige et Ord. Forgjæves, Gutten var og blev stum. Men døv var han ikke. Da Harmand bad derom, rakte han ham strax Haanden. Af Trodsighed og Stiofind kunde det heller ikke være, at han taug; thi med Undtagelse af dette, ikke at tale, gjorde han villig Alt, hvad man bad ham om. Høiligt forbausset spurgte Harmand, inden han

med sine Kolleger forlod Temple, de to Fangevogtere, hvad Grunden vel kunde være til denne forstokkede Tausshed. Laurent og Gomin forsøkte — hvad Harmand ogsaa siger i sine Meddelelser — at Prinsen fra den Aften, den 6te Oktober 1793, da den ryggesløse Hebert loffede og tvang ham til at udtale nogle frænkende Ord om sin Moder, Marie Antoinette, aldrig havde været at formaa til at oplukke sin Mund.

Men Laurent og Gomin var dengang Oktbr. 1793 ikke i Temple, og deres Udsagn har altsaa blot Værd forsaavidt som deraf kan sees, at Fangen har beholdt sig stum, siden de blev hans Vogtere. Ovennævnte Grund til hans Tausshed er forøvrigt noget Brool. Dauphin kunde umuligt blive saa fortoiblet af Anger over, at Hebert tvang ham til at sige ham efter Munden hine frænkende Ord, thi et Barn kunde jo ikke forstaa deres Betydning og Bærevidde. Og hvilket Menneſte med sund Fornuft vil tro, at et niaars Barn pludselig kan fatte den Beslutning og med Jernkraft gennemføre den til sit sidste Aandedræt, aldrig at tale et Ord mere? Noget Sniksnak! Af alt dette se vi altsaa: Harmand og hans Kolleger fandt den 27de Februar 1795 i Temple en stum Gut, medens det er bevisligt, at Dauphins Sprogorganer var i god Orden.

I Begyndelsen af April kom der istedenfor Laurent en ny Vogter og Opvarter, en vis Lasne. Han spillede senere en vigtig Rolle i deres Mening, som troede eller ialfald vilde faa Andre til at tro, at den ægte Dauphin var død i Temple. Lasne paaftod nemlig, at den lille Fange ikke var død i Temple. Men dette Menneſtes Vidnesbyrd er i høieste Grad upaalideligt. For det Første fordi han for Ketten har modtaget sig selv, idet han i 1834 sagde, at Prinsen hver eneste Dag havde talt med ham, og i 1837, at han blot havde hørt Prinsen tale en eneste Gang, og det var nogle faa Ord. For det Andet, fordi det var umuligt, at det fangne Barn kunde have udtalt de Ord, som Lasne, ifølge hans Vidnesbyrd af 1834, vil lægge det i Munden. Pascal eller Montesquieu vilde i den lille Fanges Sted ikke have kunnet udtrykke sig med større Visdom og Dybsind. Et niaars, sygt Barn, som i flere Aar Jnter havde lært og ingen Omgang havt, kunde ikke tale saa filosofisk, det er aldeles utænkeligt.

Men vi maa nu gaa lidt tilbage igjer, for saa med logisk Sikkerhed at kunne gaa videre frem. Borger Harmands Indberetning til Sikkerhedskomiteen, det vil sige Republikens høieste Politimyndighed, blev holdt hemmelig og havde ingen Følger for den lille Fange. Han blev behandlet ganske paa samme Maade som for. Det syntes næsten som om Harmand har ladet sig forlyde med, at han i det fortroblede, hjærteløge, stumme Barn ikke kunde gjenkende Dauphin, som bevislig var en frisk, velstabt, opvakt Gut, og at han har været saa uforsigtig at lade de thermidor'ske Magthavere, som dengang sad i Velfærds- og Sikkerhedskomiteerne og regjerede hele Frankrig, forstaa, at her var en Hemmelighed, som burde opklares. Paaafaldende er ialfald den Kjendsgjerning, at man skyndte sig med strax at lade Borger Harmand forsvinde fra Sæuepladsen: nogle faa Dage efter hans

Besøg i Temple blev han som Republikens Kommisær sendt til Ostindien. Hemmeligheden skulde altsaa ikke opklæres?

Først i Mai 1795 var den lille Fange i Temple saa syg og ussel, at man maatte lade ham komme under Lægebehandling, isald man ikke rent vilde gjøre til Rogn den Paastand, at der den 9de Thermidor var kommen en mere menneskelig Styrelse til Roret. Sæt nu, at den syge Gut ikke var Dauphin, saa begif de, som maatte vide dette, en stor Uforsigtighed ved at lade en Læge, som havde kjendt Dauphin før, tilse den Syge. Denne Læge var den berømte Default fra Hotel Dieu; men ifølge Sikkerhedskomiteens Forordning maatte han dog kun tale med og undersøge den Syge i Fangevogternes Nærværelse. Paa samme Tid afflog Komiteen en Ansøgning fra Monsieur Hue, som havde været Kammertjener hos Ludvig den 16de, om at maatte saa pleie den syge Prins. Var de „menneskelige“ Thermidor-Herrer bange for at lade en Mand som Hue, der naturligvis noie maatte kjende Dauphin, slippe ind til Fangen i Temple?

Default besøgte den syge Gut for første Gang den 6te Mai. Han kunde ikke saa Gatten til at tale. Visse royalistiske Forfattere, hvis Opgave det er for enhver Pris at lade Dauphin dø i Temple, forsikre rigtignok, at Default ved sin Venlighed tilfældigt fik den stumme Patient til at tale; men dette, siger de, har de hørt af Lagne, og hans Vidnesbyrd maa, som vi har seet, ansees for at være aldeles upaalideligt. Natten mellem 29de og 30te Mai blev Default, som havde været til Aftens hos nogle af Regjeringens Herrer, pludselig dødsyng. Den 1ste Juni døde han. Var der maasse bleven begaaet en „nyttig“ Forbrydelse? Man snakkede i Paris om, at Default havde faaet Gift, fordi han ikke vilde lade sig bruge til at give den lille Fange i Temple Gift — durt, meningsløst Snak. Underledes stiller Sagen sig, naar man, hvad der ogsaa blev sagt, antager, at Default blev ryddet af Veien efter deres Tilskyndelse, som havde Nøglen til Templegaaden, fordi han havde seet og ladet sig forlyde med, at den syge og stumme Gut i Templetaarnet ikke kunde være den rette Dauphin, som han jo havde kjendt godt, men maatte være et andet Barn, som var blevet ombyttet med Dauphin.

I denne Sag behøve vi ikke at gjætte os frem, vi har klare Beviser at holde os til. En Discipel af Default, Monsieur Abeille, har sit hele Liv standhaftig paastaet, at hans Lærer døde af Gift, fordi han havde indberettet til Sikkerhedskomiteen, at den unge Templefange ikke var den Dauphin, som han havde kjendt. Jules Favre har ogsaa i sin Forsvarstale i 1851 anført, at en anden Discipel og Ven af Default i Berigneux helligt forsikrede ham, Favre, om at Abeilles Vidnesbyrd var den rene Sandhed. Endnu vigtigere er følgende i looflig Form indsendte Vidnesbyrd, som Familien Default har stoffet tilveie:

„Jeg Undertegnede, Agathe Kalmet, Enke efter Pierre Alexis Thouvenin, der boede i Paris, Estrapadepladsen No. 34, bevidner, at jeg, medens min Mand Thouvenin, levede — han var en Næve af Doktor Default — ofte

har hørt min Tante, Fru Default, fortælle, at Dr. Default, Overlæge ved Hotel-Dieu, blev tilkaldt for at besøge Drengen Capet, som da sad fangen i Temple, jaaledes lod den kristelige Befaling, som Doktor Default modtog fra Sikkerhedskomiteen. I Temple viste man ham et Barn, som ikke var Dauphin; denne havde Default seet mange Gange, før den kongelige Familie blev tagen til Fange. Efter at Doktoren havde anstillet nogle Efterforskninger for at komme efter, hvor Ludvig den 16des Son, i hvis Sted man havde vist ham et andet Barn, var kommen hen, afgav han sin Indberetning, og samme Dag modtog han en Indbydelse fra nogle Konventsmedlemmer til Middags. Da han kom hjem derfra, blev han syg af svære Opkastelser. Deraf døde han, og derfor tro vi, at han er død af Gift.

Agathe Kalmet. Paris den 5te Mai 1845."

Var det nu blot ved retslige Undersøgelser af Læger bleven bevist, at Default var død af Gift! Men, som det synes, har der ingen Undersøgelse fundet Sted ved dette pludselige og paafaldende Dødsfald. Imidlertid valte det stor Opsigt, og Fru Default sagde høit og lydt, at hendes Mand var død af Gift. Blev hun maaste bragt til at tie, da Konventet bevilgede hende en Pension af 2000 Livres? Besynderligt er det ogsaa, at Defaults Indberetning, ganske imod Skik og Brug, ikke blev offentliggjort. Ifølge Indholdsfortegnelsen af „Moniteur's No. 263 for Aaret 1795 skulde Lægens Indberetning findes i dette Nummer, men det forholder sig ikke saa; den staar der ikke, og den er aldrig bleven trykt. Sex Dage efter Defaults Død døde ogsaa pludselig hans bedste Ven, Apotheker Choppart. Det var af hans Medicin, den lille Fange i Temple havde faaet.

Den 5te Juni gav Sikkerhedskomiteen den syge Gut en ny Læge, Doktor Belletan, og han bad om at maatte tage Doktor Dumangin med sig, senere ogsaa Doktorerne Lasfus og Jeanroy. Det ser ud, som om Doktor Belletan ikke vovede sig alene til et saa farligt Foretagende, der havde kostet hans Embedsbroder Default Livet. Ellers havde ingen af disse fire Læger kjendt den rette Dauphin. Belletan og Dumangin blev af Fangedogterne i Temple underrettede om, at Patienten ikke talte, og da de iniet Svar fik af Gutten paa sine Spørgsmaal, holdt de op med at plage ham dermed. Rigtignok har de Personer, som af let begribelige Grunde holde sig til Bogter Lasnes Vidnesbyrd, villet paastaa det Modsatte; men de Ort, som de ved denne Leilighed lægge Gutten i Munden, er saa paatagelig usandsynlige, ja umulige, at man strax skjønner, de er daarligt opfundne.

Den 8de Juni døde det syge Barn i Templetaarnet. Maatte man nu ikke tro, hvis det afdøde Barn havde været den rette Dauphin, at Dvirgheden med den største Omhyggelighed vilde undersøge enhver Omstændighed ved denne Begivenhed, for at den kunde staa klar og uomtvistelig for Enhver? Men der stede netop det Modsatte. Alt blev feiet af i en Fart. Den 9de Juni forkyndte Borger Sevestre i Sikkerhedskomiteens Navn Konventet kort og tomt, at „Capets Son“ var død i Temple. Samme Dag indførte Doktor Belletan og de tre ovennævnte Læger Dødsfaldet i en Protokol; der

staar ordret: „Da vi Kl. 11 i Formiddag var komne til den yderste Port i Temple, blev vi modtagne af Kommissærerne og førte ind i Taarnet. I anden Etage af dette fandt vi i et Bærelse paa en Seng Liget af et Barn, som saa ud til at være omtrent ti Aar. Dette, sagde Kommissærerne, var Liget af den afdøde Ludvig Capets Søn, og to af os gjenkjendte deri det Barn, som vi nogle Dage havde haft under Lægebehandling.“ Dette er dog virkelig intet Bevis for at det afdøde Barn var Ludvig den 16des Søn. Men værd at lægge Mærke til er en Omstændighed, som blev indført i samme Protokol, da Liget var blevet aabnet. Det afdøde Barns Hjerne fandtes nemlig at være fuldkommen normal og sund. Men dette kunde — vi kan gjerne sige umuligt have været Tilfældet, hvis den Afdøde virkelig havde været Dauphin, thi det er jo almindelig bekjendt og ikke betvivlet, at den skjændige Simon og hans Hustru havde bragt Gutten i en Tilstand af Hjantethed, som nødvendig maatte have haft en Forstyrrelse af Hjernen til Følge. Om Aftenen den 10de Juni blev Liget af den lille Templefange, uden nogen som helst Høitidelighed, begravet paa Kirkegaarden Sainte-Marguerite. Først to Dage efter Begravelsen, og altsaa fire Dage efter Barnets Død, blev Dødsattesten udstedt, og det paa en saa lov- og formløs Maade, at dette Dokument mangler al lovlig Beviskraft.

Men for Familien Bourbon var Ludvig den 17de i lovlig Form død og borte. Den hele Familie, Prinsens Søster ogsaa, har aldrig villet høre Noget om, at det ikke var den ægte, men en falsk Dauphin, som døde i Temple — af al Magt har de sat sig imod denne Paastand. Da en vis Caron, som, efter at Ludvig den 16des Familie var tagen til Fange, havde faaet Afgang til Temple, i Aaret 1820 tilbød sig at give vigtige Meddelelser om Dauphins Bortførelse, forsvandt Manden pludselig, efter at en høi Hofembedsmand flere Gange havde besøgt ham, og har aldrig mere ladet sig se. Høist paafaldende var ogsaa den Rigeplidighed, som den kongelige Familie efter Restaurationen lagde for Dagen for Ludvig den 17des Grav og Minde. Som bekjendt opførtes i Aaret 1815 en stor Hoved- og Statskomedie for at finde Ludvig den 16des og hans Gemalindes Grav og grave deres Ben op. Erkesantsten Chateaubriand gif ved denne Leilighed saa vidt i sin romantiske Billedelse, at han skrev, at Marie Antoinettes Dødningshoved var bleven gjenkjendt paa sit usorligelig yndige Smil, som ingen uden Dronningen kunde have, og dette gyselige Sniksnak vandt stort Bifald. Denne romantiske Benopgravnings-Farce — thi Andet var det ikke, da det jo var umuligt nu mere at finde Kongens og Dronningens Ben — satte Præsten ved Sainte-Marguerite, Pemezier, paa den Tank at foreslaa, ogsaa at finde Dauphins Ben. Han paastod, at Graverne i Aaret 1795 rigtig nok først havde jænket Kisten med Prinsens Lig i ned i den almindelige Grav, men hemmelig tegnet Kridtstreger paa den og en af de følgende Nætter taget den op af den store Grav og begravet den ved Siden af den Dør, som førte fra Kirkegaarden ind i Kirken. Præsten henvendte sig med sit Andragende til Hertuginde af Angouleme, som han maatte tænke vilde

være enig med ham og trolig staa ham bi. Men den gode Mand gif feil. Hertuginde vilde Intet have med den Sag at staffe.

Denne Prinsesse — Napoleon kaldte hende som bekjendt „den eneste Mand i hendes Familie“ — var alt Andet end falsom, og dette er ogsaa let at forstaa. De Sorger og Smerter, hun havde lidt i sin Ungdom, havde ligesom forstenet hendes Hjerte. Hun har i Restaurationstiden ved forskjellige Leiligheder lagt en i Sandhed forstenet Haardhed for Dagen, og jeg skal som Bevis herpaa anføre et Træk, som er lidet eller kanske slet ikke bekjendt. Den 11te August 1792 var den kongelige Familie, som havde slygtet ind i Nationalforsamlingens store Sal, i den største Forlegenhed for Benge. Neppé havde en af Marie Antoinettes forrige Kammerfruer, Fru Auguie, hørt dette, før hun ilede til sin stakkels Dronning med fem og tyve Louisdors, som hun havde sparet sammen. Denne Høimodighed af en Tjenerinde blev femten Maanedes efter bragt paa Bane under Dronningens Proces for Revolutionstribunalet. Marie Antoinette blev spurgt, hvem det var som havde givet hende de fem og tyve Guldstykker, og hun nævnedes da Fru Auguie. Strax blev der paa den stammeligte Maade udstedt en Arrestbefaling, det vil sige en Dødsdom mod den tro Tjenerinde. I samme Dieblit, som Politiet kom ind i hendes Hus for at gribe hende, sthyrte den ulykkelige Kvinde sig ud af Vinduet og døde paa Stedet. En af hendes Doire blev senere gift med Marshal Ney. Da Ney efter den anden Restauration var bleven anklaget og dømt til Døden, var Hertuginde af Angouleme i sit hadste Hjertes Bitterhed ikke at formaa til at lægge et godt Ord ind for den Kvindes Mand, hvis Moder havde lidt Døden for hendes Moder!

Prinsessen afflog altsaa Sainte-Margueritepræstens Anmodning, og det under Paaskud af at „Kongernes Stilling var frygtelig, de kunde og turde ikke gjøre Alt, hvad de vilde.“ Men netop paa denne Tid gjorde Bourbonnerne som bekjendt Alt, hvad de vilde, ogsaa de dumme og mest usvarlige Streger — Alt hvad et rasende Reaktionsparti blot kunde sætte dem paa. Sandheden er den, at Hoffet Intet vilde vide om Dauphin, og ikke om hans Grav heller, — ethvert Forsøg paa at komme efter, om det virkelig var Prinsén, som døde i Temple, har det paa den mest ihærdige Maade vidst at forebygge.

Men hvad, spørger vel nu vore Læsere, kommer der saa ud af denne lange Tale?

En uoplost Gaade! Thi jeg bekjender vel for min Person rent ud, at jeg ikke tror, den Gut, som døde i Temple den 8de Juni 1795 var Dauphin, men at det var et andet Barn, som var blevet ombyttet med ham. Men min subjektive Mening har naturligtvis intet objektivt-historisk Værd, saa længe som det ikke ved uomstødelige Beviser er blevet godtgjort, hvor der er blevet af Prinsén, ifald han er bleven reddet ud af Fængslet i Temple. Ethvert Forsøg paa at besvare dette Svørgsmaal med Bestemthed har til denne Tid været frugtesløst, for ikke at sige, at det Altsammen har været

Charlataneri, ubevidst eller bevidst Bedrageri. Af alle dem, der har udgivet sig for Ludvig den 17de, kan jeg, efter at jeg flere Gange paa det Omhyggeligste har drøftet deres Paastande og Fordringer, forsikre, at der ikke er Noget, som blot med den ringeste Grad af Sandsynlighed har bevist, at han er Dauphin. Mest overbevist om sin Ret synes Uhrmager Naumborff at have været. At faa et tilfredsstillende Svar paa det Spørgsmaal: Hvor er der blevet af Dauphin efter hans Bortførelse fra Temple? var blot muligt, isald man kunde opspore, forfølge og blotte alle de næsten utallige Intrigetraade, som er spundne mellem de udbandrede Bourbonner og deres Tilhængere i og udenfor Frankrig. Et langvarigt, vanskeligt og høist kjedsommeligt Arbejde, som ialfald kun den kunde paatage sig, der intet Andet havde at bestille. Thi hvad kunde han i heldigste Tilfælde opnaa? At tilfredsstille en orkesløs Nysgjerrighed, intet Andet. Lad de Døde begrave sine Døde!*)

(Efter „Stilling-Magazin“).

Under et Dag.

Fortælling af N. Fries.

(Fortsættelse).

Andet Kapitel.

Simlen nær og fjern.

„Endelig er det Aften og Hviletid!“ udbrød en ung Sypige, da ti Slag lød fra den store Stads mange Taarne. Snymaskinen, som den hele Dag havde været i rastløs Bevægelse under Arbeidet med de mange og lange Somme, stod endelig stille. Nu var der endnu kun tilbage omhyggelig at afpudse og tildække den for at beskytte den mod Støv, saa var Dagverket fuldendt.

Dybt aandende stod den unge, slittige Snyerke der. Hvor forfriskende og behageligt hun fandt det ret at faa udstrække og frit bevæge sine Lemmer. Hovedet var vistnok noget forstumlet, men derfor vilde Sønnen hjælpe godt. O den søde Søvn! Alle trætte, slittige og tungt besværede Menneskers Ven

*) Som Kuriosum tilføjer jeg, at der, efter at dette Stykke var skrevet, fra en stor nordtysk By paa den mest hemmelighedsfulde Maade blev mig den 23de Juni 1865 tilstillet den Efterretning, at den ægte Dauphin vistnok var bleven reddet ud af Temple, men at ingen af de Prætendenter, som var optraadte under hans Ravn, havde været den ægte. Den reddede ægte Dauphin var, efter at have oplevet altsens Eventyr, kommen til Petersburg som Medlem af en Skuespillertrup, og der havde han fundet sit blivende Sted. Om Sommeren 1844 var han død i Karlsbad, hvor han havde ligget ved Bad. Jeg var nysgjerrig nok til at ville vide næriere Bested, men jeg fik kun ængstelige Vink — man turde ikke udsætte denne „utvivlsomme“ Ludvig den 17des Efterladte for den Fare i Ulide at røbe deres „Hemmelighed“.

og Troster! Hun gik med raske Skridt et Par Gange frem og tilbage over Gulvet, — det var rigtignok ikke mere end fire Skridt frem og fire tilbage igjen, men det gjorde dog godt, efter at man i saa mange Timer har siddet med krumme Knæer foran Maskinen. En liden Latter, der klang som en dæmpet Solvtone, trængte sig under denne Spadsfertur uvilkaarlig over hendes Læber; thi det „lustige Palads“, som hun kaldte sit lille Tagkammer med Lys fra Oven, forekom hende som et Noddestal, hvorunder Smaagutter sætter en fangen Flue, — og hun selv var Fluen. Men Latteren forstummede snart. Hun satte sig ned paa den eneste Stol, som var forhaanden og lagde de foldede Hænder tankfuld sammen i Skjødets. Da viste der sig Billeder for hendes indre Blik, som forte Sjæl og Tanke tilbage i en forgangen Tid, der engang havde været saa ganske anderledes end det nuværende trykkende og anstrængende Liv i denne trange Højel. O hvor smukt det dog var derhjemme i Møllen, som laa omgivet af det tykke Drekrat i Dalen! Hvor klar og fortroligt smaafnakkende kom ikke Bækken med sine smaa Bolger rastløst ilende, indtil den brusende bragte Møllehjulene i Bevægelse. Og alle Fuglestemmerne derinde mellem Bussene; og den hjære Due- og Hønsesflok! Ak, hvor deilig det var Altsammen! Hendes Hjerte soulmede af Længsel og Hjemve ved Tanken og Forestillingen om alt dette. Men, — der lagde sig pludselig en dyb Skygge af Sorg over den unge Piges smukke, straalende Ansigt; thi midt inde i derne Lyse, straalende Egn traadte en mørk Skikkelse frem — Stedfaderen!

Det var hans Bænk, at hun nu sad her i det trange Tagkammer og maatte fortjene sit Brød med at sy Linsøm. Hans Gjerrighed og onde, usorlignelige Sind havde først drevet Husets Son ud i den vide Verden og tilsidst knust Moderens Hjerte. Efter Fredriks Bortgang havde man aldrig seet et Smil i den arme Kones Ansigt. Dag efter Dag faldt hun mere og mere sammen, og da senhøstes det sidste Løv faldt fra Træerne, sank ogsaa hun som et visst Blad til Jorden. Lori havde under mange Aarer trykket hendes forgrædte Vane sammen, og da hun sidste Gang foldede Hænderne over det elskede Hoved, var hendes Hjerte saa overspildt, at hun ikke formaadede at fremstamme andet end sit gamle Bibelsprog:

„Han skal ikke slumre og ei sove, Han, som bevarer Jsrael. Herren er den, som bevarer dig; Herren er din Skygge over din høire Haand.“

Den haarde Mand var bleven kold og uberørt ogsaa af Husfruens Død; og endstjont Lori havde gjort sig al Umage med omhyggelig og tro at bestyre hans Hus og omgaaes ham med Venlighed og Sagtmodighed, havde han dog gjort hende Livet saa utaaleligt og ladet hende saa tydelig forstaa, at han onskede at blive af med hende, at hun tilsidst pakkede sine Sager sammen og gik derfra.

Under saadanne Omstændigheder var det dobbelt haardt og trykkende for de stakkels fordreede Børn, at den uretfærdige Stedfader negtede at udbetale dem deres retmæssige Fødrenearv, og da de nødvendige Dokumenter i denne Anledning ikke kunde findes, havde han begyndt en langvarig Proces.

Lori havde imidlertid med Smykkestuen, som var hendes ubestridelige Eiendom, flyttet ind til Byen, og ved nogle Slagtingers Hjælp leiet Tagkammeret. Da man havde seet, hvor smukt og godt hendes Arbejde var, fik hun snart saa meget, hun kunde overtage.

Her boede hun da vistnok nær Himlen, og hun manglede ikke Lys fra Oven, som gjennem et Skraavindue i Taget faldt lige ned paa Maskinen og hendes sluttige Hænder; havde Rummet blot ikke været saa indskrænket. Hun tænkte derfor paa næste Kvartal at leie et noget større Bærelse en Trappe længer ned, — dog havde dette deroppe ogsaa sine Fortrin. For det Første var Leien meget billigere, og Lori var en forstandig Pige, som fandt det klogt at begynde smaa. For det Andet havde hun her ingen Naboer, Dør ved Dør og Bæg ved Bæg. Hun havde det saa deilig ugenert og enligt i denne luftige Hvide. Og for det Tredie og sidste fandt hun stort Behag i, naar hun i Middagstimen standsede en Stund med Arbejdet, at stige op paa et Bord, lukke Tagvinduet op og med langt udstrakt Hals indaande den herlige, forfriskende Luft, se paa de hvide forbidragende Skyer, følge Svallerne paa deres Flugt og se sig saa ophøiet over Gadevrimlen dernede og hele den store Stads larmende, brogede Virvar, — saa høit op høiet, Himlen ganske nær.

Alle disse Nærværende kunde saaledes nok bæres, og hun vilde ikke klage, naar kun Et ikke var: — Fredrik skrev ikke! I Begyndelsen kom der nogle Breve, og dem havde Moderen efter sit Døds taget med sig i Ligklæden. Vinteren efter Moderens Død bragte ogsaa et Brev, men efter den Tid var enhver Efterretning udebleven, skjønt et helt Aar var henrundet siden Modertagelsen af dette sidste Brev. Dette laa som en tung Byrde paa Loris Sind, og som hun sad der i den silbige Aftenstund, steg Broderens Billede frem for hende, og mange Sorger omslagrede hende som en Kludugl.

Omsider rev hun sig løs fra de nedtrykkende Tanker. Hun vidste, hvorfra Hjælpen skulde komme, tog sin Bibel frem og søgte Trost og Fred i den evige Rilde, hvor Alle finder den, som søger ret. Hendes Sjæl løstede sig opad med den 71 Psalms bønfuldende Naab:

„Herre, jeg forlader mig paa dig, lad mig ikke bestømmes evindeligt.“

„Red mig ved din Retfærdighed og udfri mig; bøv dit Dre til mig og frels mig.“

„Min Gud! udfri mig af en Ugudeligs Haand, af dens Haand, som gjør Uret, og som undertrykker.“

Da kom disse Frelserens egne dyrebare Ord som Svar tilbage:

„I Verden skulle I have Trængsel, men værer frimodige. Jeg har overvundet Verden!“ (Joh. 16, 33.).

Og hun bragte sin Sjæl til Ro med disse Apostelens Ord:

„I skulle fryde Eder, om I og nu en liden Stund, hvis saa skal være, bedrøves i adskillige Fristelser, paa det Eders prøvede Tro — som er meget dyrebare end det forgjængelige Guld, hvilket dog prøves ved Ilden,

— maa bestindes til Lov og Pris og Ære i Jesu Kristi Aabenbarelse!“ (1 Petr. 1, 6. 7.).

Da hun havde slukket Lampen og laa i sin Seng, stod de klare Stjerner saa glimrende over hendes Vindue, at hun maatte folde Hænderne over al den Pragt, og den stakkels lille Sypige i Tagkammeret folte sig Himlen saa saligt nær, og hun læste sig ud af den underfulde Stjerneskrift sit Bibelsprog: „Se, han skal ikke slumre og ei sove, han, som bevarer Israel.“ (Ps. 121, 4.). Det gav da en god Nat.

Men den anden Morgen, hvorledes var dette? — det vilde slet ikke blive Dag, Kloffen var dog allerede over otte, og der var dyb Dunkelhed i det lille Kammer; hvad kunde være Aarsag hertil? Jo, om Matten var der truffet tykke, tunge Skyer op, som havde sendt en Brimmel af Sneflokker ned, og alle disse Flokker havde lagt sig paa Loris Vindue og bleven til et tykt Dække, som ikke tillod en Straale af Dagslyset at trænge ind. Hvad var nu at gjøre? Dagslyset kunde hun slet ikke undvære. Her maatte Andre raade og hjælpe.

En Trappe længer ned boede en Enke, en stille, fagtmodig og god Kone, som allerede ofte havde vist Lori mange Tjenester med Raad og Daad. Enken kunde vistnok ikke skaffe Sneen bort, men hun havde en Søn, en flink Fyr, som klatrede om paa alle Tage og Taarne; thi han var Metalarbejder. Lori vidste, at det kostede hende blot et lidet Ord, saa steg Hr. Otto, som hun kaldte ham, for hendes Skyld gjerne op paa den høieste Taarnspidse. Men hun vilde ikke gjerne staa i nogen Forbindtighedsgjæld til ham ved at bede ham om en Tjeneste; men idag maatte hun dog beslutte sig dertil.

Hun fandt dem begge ved Frostbordet. Trods den arbejdsløse Tid havde den unge, flinke Arbejder endnu ikke nogen Dag været uden Fortjeneste, hans Herrer holdt fast paa ham, det vidste han godt. Dette, tilligemed Bevidstheden om, at han havde et smukt Ansigt, gav ham en god Portion Selvfolelse, som tydeligt nok udtalte sig gennem hans dunkle Vine. Man kan vistnok ikke fortænke Moderen i, at hun med Stolthed saa op til denne Søn. Det sorte Haar krusede sig i tykke Lokker om en velformet Pande. Hans Blik var fast og skarpt, og om den fint formede Mund spillede en saadan Fylde af munter Livslyst, at man ikke kunde se ind i dette unge Menneskeansigt uden at føle sig tiltrukken deraf. Hertil kom en Skikkelse, som, uden at være stor, var kraftig og slank, og i enhver Bevægelse laa en raff og behændig Sikkerhed, hvorved man uvilkaarlig maatte tænke: Ham vil Fødderne nok bære godt gennem Livet, og hvad han med sin faste Haand tager fat i, det vil nok lykkes ham.

„Godmorgen, Fru Naboerke, god Morgen Hr. Otto!“ hilsende den lille Sypige, idet hun traadte ind, og der maatte ligge et forunderligt Trylleri i hendes klare Solvstemme, thi der udbredte sig et sollyst Smil over den aldrende Kones stille Ansigt, og Hr. Otto fór op, rykkede en Stol fra Bordet og bød med en forekommende Haandbevægelse Gæsten at sidde ned.

Som Svar paa denne venlige Indbydelse rystede den unge Pige kun svagt paa Hovedet og sagde:

„Tænk Dem, Fru Naboerke, mit Vindue er inat indsnæet, saa der herfter et fuldkomment Mørke oppe hos mig, hvad skal jeg nu gjøre? jeg kan ikke se den hele Dag, og hvem ved hvor længe, brænde Lampe, det holder mine Dine ikke ud.“

„Na ikke andet?“ svarede Hr. Otto, „det er en let Sag at raade Bod paa. Jeg stiger ganske simpelt ud gennem Taglugen, gaar nogle Skridt langs Tagrenden hen til Vinduet, og om fem Minutter er det lyst hos dem. Jeg tager Kisten og Ildstiffen her med mig Mor.“

Dermed gif de to unge Mennesker op; Lori ind i sit Kammer med Blikket vendt opad mod Taget, idet hun længselsfuldt stirrede det forventede Lys og den blaa Himmel imøde. Snart hørte hun ogsaa Skridt paa Taget, derpaa en Skurren og Skraben, og efter saa Dieblikke var det tykke Snelag fjernet. Men idet hun saa op, glædende sig over det tilbagegivne Lys, straaledede ikke blot dette hende imøde, men ogsaa et Par glade, lysende Dine med et meget varmt Udtryk, og en Stemme spurgte fra Døen ned:

„Har jeg ikke gjort det godt Frøken Lori?“

„Jo, jo, meget godt, og jeg takker Dem hjerteligt Hr. Otto,“ lod Svaret tilbage. „Har De blot ikke udsat Dem for nogen Fare eller Skade?“

„Na nei da! men De skalde se, hvor smukt det er heroppe — underkjønt Frøken Lori. De mørke Sneestjer er sunkne langt bag Horisonten, Solen stiger netop glødende rød op, og Røgen fra Skorstenspiberne hvirvler sig som lette Purrstjer i Morgenglandsen. Skade, at De ikke kan se det.“

„D det lader sig godt gjøre,“ svarede Lori. Hurtigt steg hun op paa Bordet, lukkede Vinduet op og strakte det lille, nydelige Hoved, med et snehvidt Torrklæde knyttet over det glindsende sorte Haar ud i den herlige, friske Morgenluft.

„D, hvor det er deiligt!“ udraabte hun og lod Dinene svæve rundt om, „hvor vidunderligt deiligt!“ Uvilkaarlig maatte hun folde sine Hænder sammen og tænke paa de Ord:

„Lys er din Klædning, som du er iført, du breder Himlen ud som et Teppe!“ — „Ja, ja,“ sagde hun derpaa høit: „hvor god dog den kjære Gud er mod os fattige Mennesker, at al den Skjønhed, hvormed hans Verden er udstyret, ogsaa tilhører os.“ — Da slog den letsindige Hr. Otto en Latter op, idet han henrykt betragtede det yndige Ansigt ved sine Fodder, hvorover et helligt Aloor var udbredt.

„Vist, vist! Kun Skade, at man ikke kan leve af Lys og Luft, Frøken Lori.“ Derpaa kom han frem med en hel lang Remse, som var ganske bespottelig og viste, at han ikke havde det ringeste Skjøn paa, hvorledes det har sig med Bonnen til Gud og med Guds Bønshørelse.

Da saa de klare Dine ud af Tagvinduet alvorligt og bedreidende paa ham, med et hurtigt Greb slog hun Vinduet igjen, og Hr. Otto var overladt til sig selv. En pludselig Rødme udbredte sig over hans Ansigt, han

dreiede sine Snebelsbarter, flatrede langs Tagrenden tilbage igjen og hoppede let og behændigt som en Eftorn ind gjennem Taglugen.

Lori satte sig til sit Arbeide; men det var, som om en Mislyd var falbt ind i hendes Sjæl. De Ord, hun netop havde hørt, kunde hun ikke glemme igjen, og den Tone, hvori de blev udtalte, for saa skjærende som en skarp Kniv igjennem hende. Fra Tid til anden rystede hun energisk det lille Hoved, som om det sagde i hendes Indre: Nei deraf kan der ikke blive noget! Smaaflinen stansede ofte, — den fine Pind sank ned paa den opstøttende Haand, — en dyb Bemod udbredte sig over det unge Ansigt, og i hendes Næse var en fugtig Glans. Hun tænkte paa den fraværende Broder, hendes elskede Fredrik. Hvor ganske anderledes var han end denne Hr. Otto! Hvor vedervægede det hendes Sjæl at tænke paa hans Ord, idet de skiltes ad: „Om vi end ikke længere er hos hinanden i det jordiske Faderhus, saa bliver vi dog under et Tag!“ — Men af! om han nu ikke mere var paa Jorden? — om Nød og Død havde revet ham bort? — om hun nu var ganske ene i Verden? Vel fyldte denne Tanke hendes arme Hjerte med dyb Smerte, men det lod dog i hendes Indre: Ogsaa da, under et Tag! Han der, og jeg her! I den himmelske Faders Hus er jo mange Bærelser.

Saa arbejdede hun med nyt Mod videre.

Det blev Middag. Hendes simple Maaltid var snart tilberedt. Ønnen var indredet til Kogevon. Hun havde fra den foregaaende Dag igjen en rigelig Portion Suppe, dertil en tyk Skive Brød, det tilfredsstillende hende ganske. — For et useet Vidne maatte det have været rørende at høre den unge Pige efter dette Maaltid med høiet Hoved og foldede Hænder at bede:

„Takker Herren, fordi Han er god, og Hans Misfandhed varer evindeligt.“

Derpaa tog hun sig en halv Times Frihed. De brugte Kar blev renvaskede og satte paa sit Sted, og det hele lille Bærelse feiet og afstøvet. Saa kom tilfældt Promenaden, som Lori for Spøg kaldte det, naar hun aabnede Vinduet og steg op paa Bordet for at indaaende den friske Luft. Dette maatte erstatte hende en ordentlig Spadsertur. Hun var netop kommen op, havde strakt sit Hoved op i Lusten og taget et Par dybe Nandedrag, da hun hørte en Raslen bag sig høiere oppe paa det straa Skifertag. Da hun vendte sig om, blev hun Hr. Otto var, som med en munter Mine nikkede til hende.

„Har jeg fortrækket Dem Froken Lori?“ spurgte han: „Jeg fandt det saa behageligt heroppe idagmorges, at jeg vilde benytte Middagshvilen til at stige herop paany. De ser, at jeg har feiet Sneen bort et langt Stykke, som nu er saa tørt og godt, at man fortræffeligt kan gaa omkring her. Har ikke De ogsaa lyst til at være her en Stund? Naar jeg rækker min Haand ned og hjælper Dem lidt, kan De i et Dieblif være heroppe. Det skulde være saa morsomt at spadserer sammen her, høit over alle Menneskers Hoveder, og tale et muntert Ord med hinanden.“

Men den unge Pige afflog det. „Man blev ikke useet,“ mente hun; „og hvad vilde Folk sige, naar de saa en ung Pige spadserere omkring paa Taget.“

„Gi hvad!“ raabte Otto, „om de dumme Menneſter beſkyrmer man ſig ſimpelt hen ikke det Mindſte; den, ſom vilde det, fik nok at gjøre.“

„Det vilde under alle Omſtændigheder være upaſſende at gjøre, hvad De foreſlaar,“ ſagde Lori, „og ſlet ikke behage den kjære Gud!“

„Atter igjen Deres kjære Gud, Fruen Lori! Hvad vil De nu altid med Ham! Han beſkyrmer ſig viſt lidet, om De er paa Taget eller under det. For den Sags Skyld kan De gjerne vove det. Men hvis det er Dem bekvemmere, ſtiger jeg gjennem Vinduet gjerne ned til Dem en Stund. Derfor er vel Intet iveien?“

Dg medens han talte, var den letſindige unge Mand allerede i Begreb med at gjøre, hvad han ſagde. Han havde hurtig ſat ſig ned ved det aabne Vindue og vilde ſagte trænge Lori tilbage for at ſaa Blads.

Men for Lori var hans Paatrængenhed ſaa ubehagelig, ja indgjød hende en ſaadan Augſt, at hun udfødte et Skrig om Hjalp.

Da trængte nede fra Gaden en mærkværdig Lyd ſig til Begges Øren, og da de uvilkaarlig ſaa ned, blev de var i Kjældertrappen paa det ligeoverfor liggende Hus en hvidhaaret gammel Mand, ſom ſtrafte begge Armene op mod dem og gjorde heſtige, truende Grimaser.

Lori benyttede dette Dieblik til hurtigt at lukke Vinduet igjen, og Hr. Otto var overladt til ſig ſelv. Han ſtampede en Smule med Fødderne og gjorde en ſtyg og foragtelig Grimase til den Gamle dernede, ſom vedblev at true og vinke med Armene.

I Skumringstimen bankede det beſtedent paa Loris Dør, og hendes Naboerſke nedenunder, Ottos Moder, traadte ind. Hun var kommen for at bede ſin kjære, unge Husfelle om at holde hende med Selſkab en Stund. Hendes Søn kom denne Aften meget ſent hjem, ſaa kunde de To ſidde og ſnakke lidt ſammen. Lori undſkyldte ſig forſt med, at hun ikke kunde lægge Arbeidet bort; men den gamle Kone mente, „at der paa en Timestid dog vel ikke kom ſaameget an. Desuden var der efter Maſtinfømmen viſt mange Traade at fæſte og adſkilligt at ſy med Haanden, og dette kunde ligesaa godt gjøres nede hos hende ſom her oppe. Dg ſaa drikker vi en Kop god Kaffe ſammen og ſpiſer Hvedebrod til,“ sluttede den venlige Kone.

Lori maatte give eſter, takkede og lovede at komme ſtrax eſter hende ned.

Underholdningen blev ſnart bragt hen paa den ſtravende Søn; thi hvad Hjertet er fuldt af, løber Munden over med. Dg Moderhjertet var fuldt af Lov og Ros over, hvor flittig og ſlink hendes Otto var, hvor maadeholden og ſparſommelig, hvor elſk værdig han var mod ſin Moder, og hvor trolig han ſorgede for hende. Faſten var han gaaet i en Forſamling, — underrettede han hende om, idet han gif, — hvor Arbejderne vilde raadſlaa med hinanden om, hvorledes de kunde forbedre ſine Kaar.

„Er Deres Kaar da saa daarlige?“ spurgte Lori, idet hun lod sine Bliske løbe rundt om i den hyggelige Stue, hvor der ikke syntes at mangle Noget; ja der var endog en Sofa og paa Bæggen adskillige Billeder, som vel maatte være Portraeter af berømte Mænd. Lori kjendte vistnok ikke disse Størrelser. Under det ene stod Navnet: „Lasfalle“,*) og det hang i et ilbrodt Baand.

„Nu ja,“ sagde Moderen, „hidtil og for Diebliffet gaar det dem ret godt, men min Otto, som er saa ualmindelig klog og dygtig, siger ofte, at hans Arbeidsherre paa langt nær ikke lønner ham i Forhold til hans Arbejde, og det ærgrer ham, at han med al sin Dygtighed skal fortjene saa mange flere Penge til Andre end til sig selv.“

„Det forstaar jeg ikke,“ svarede Lori, „en Arbejder er vistnok sin Løn værd, men jeg tænker mig, at det dog maa koste forfærdelig mange Penge at bygge saadanne store Fabrikker og at vedligeholde dem med alle sine forskjelligartede Maskiner; det maa man dog ogsaa tage i Betragtning. Det er tillige ordnet saaledes af den hjære Gud, at ikke Alle skal have lige meget, og naar man har, hvad man behøver, saa er det ogsaa nok. Ser De, hjære Fru Naboerske,“ vedblev Lori, „derne, hvor jeg levede før, i den hjære smukke Mølle, var der fuldt op af alle Livets Fornødenheder, Melk, Æg, Flesk, Kjød, Ost og Mel, vi behøvede blot at rætte Haanden ud efter det. Og dog, siden min hjære Moder gif ind i Himlen, befinder jeg mig dog meget bedre her; thi derude manglede Guds Fred! — Saa den kommer det dog allermest an; har jeg den og en Portion Melkesuppe, er det for mig tusinde Gange mere end Vin og Steg, naar dermed skal følge et fredløst Liv!“

„Alf ja!“ sukede Konen, som ved saadan Tale blev ganske underlig tilmode, „før, da min Mand levede, gif jeg ogsaa altid i Kirke og til Guds Bord; han vilde have det saaledes. Men siden Otto blev saa stor og klog, har han altid overtalt mig til at lade det være. Han selv gaar aldrig i Kirke, og vil da helst, at ogsaa jeg skal være hjemme og lave ham en eller anden Yndlingsret. Han siger altid, at før den Sags Skyld bliver man hverken bedre eller slettere, thi hvad Præsten siger, tror nu Ingen mere paa. Jeg er en gammel, simpel Person og ved ikke, hvad jeg skal gjøre, men jeg tænker, Otto ved det vel; vi lever jo forsaavidt ogsaa ganske tilfredse, og jeg beder hver Aften, førend jeg sover ind, min gamle Børnebøn.“

Det arme Menneſte! tænkte Lori. Han har tabt sin Tro og er værre end en Hedning; hvad hjælper da al hans Klogskab og Dygtighed. Høit sagde hun: „Ja, Fru Naboerske, det kan Altsammen gaa ret godt, saa længe man ikke kommer i Rød og Angst, men hvad da? Og naar vi tilsidst maa dø, da hjælper dog nok ingen Anden end vor Herre Gud. Jeg for min Del ved ikke, hvordan det vilde blive med mig, naar jeg ikke som

*) En tydsk socialistisk Sværmer.

min Moder i Dødsstunden kunde bede: „Forbarmer! Du boiede dit Hoved! Af boi det ogsaa for mig!“

„Ja, ja,“ suktede den stakkels svage Sjæl, De kan vel have Ret, De er et elskværdigt, fromt Barn. Men min Otto er ogsaa god.“

Da Aftensmaaltidet var tilende, vilde Lori strax sige Godnat; men førend hun kunde komme bort, hørte man hurtige Skridt løbe op ad Trapperne, og den meget omtalte og roste Otto stormede ind af Døren.

Smuk saa han vel ud med de friske, røde Kinder og de af Livsmod funkende Øine; men god i Sandhed ikke! Thi han var aabenbart i lidensskabelig Oprør, man saa en af Brede opspulmet Aare paa hans hvide Pande, der tabte sig i det tykke, sorte Loffehaar.

Da han saa den unge Pige, floi der en Glædesrødme over hans Ansigt og gjorde ham endnu smukkere, men den anden Følelse vandt strax igjen Overhaand. Efter en kort Hilsen og efterat have slængt den bredstyggede Hat hen i en Krog, brød det løs:

„Nu vil man ganske undertrykke Arbejderne, al Frihed skal med Rod og Stump oprykkes, ingen Forsamlinger mere taales, ingen Blade mere trykkes, de flinkeste og modigste Folk vises ud af Landet! Thi de er bange, de Rige og mægtige i Berlin,“ vedblev han, „de er bange for Sandhedens og Retfærdighedens Magt! Ha! som om Sandhed og Retfærdighed kunde udryddes med deres skjændige Love. Men vi vil vise dem, at ingen Magt i Verden formaar at udslukke den hellige Ild, som brænder i enhver brav Arbeiders Bryst!“

Lori blev ganske ængstelig og bange ved denne lidensskabelige Tale. Hun vovede næsten ikke at se paa det unge Menneske, hun frygtede Udtrykket i hans Øine og ønskede uafslædelig: „Gid jeg var vel ude af Stuedøren og oppe i mit stille Kammer igjen; her er man sandelig ikke Himlen nær!“

Men for saa let Kjøb kunde hun ikke slippe.

„Frosen Lori,“ henvendte det unge oprørte Menneske sig nu til hende, „De er ogsaa en Arbejderste, De tilhører os og maa være med i det store, hellige Forbund, vi har sluttet, for at erobre igjen vor Menneskeret.“

Det hjalp ikke, at hun eftertryffeligt rystede paa Hovedet og strakte begge Hænder afværgende ud mod ham, hun maatte høre mere. Otto satte sig hen til Bordet, tog et trykt Blad frem og læste en af hine rasende Artikler, hvori der for tusinde let forførte Hjerter, var udstrøet en ond Sæd der som glødende Pile antændte alle nedrige og flette Begjærligheder i det menneskelige Bryst.

Da han havde endt, traadte den brave Pige kjækt lige hen til ham, saa ham fast ind i de glødende Øine og sagde med klar og fast Stemme:

„Og jeg siger, at det Altsammen er en stor Løgn, thi fra den kjære Gud kan det ikke være, og hvad der ikke er af Ham, det er af den Onde!“

„Allerede igjen den kjære Gud?“ — haanede Otto.

„Ja, Hr. Otto, allerede igjen den kjære Gud og i Evighed den kjære Gud. Jeg ønsker, at Han vilde forløse Dem fra alt Ondt!“

Og dermed var hun borte, ligesom en fangen Svale, der hurtigt flyver ud gennem det aabne Vindue. (Sluttes).

Prof. Dr. C. F. W. Walthier.

Som man vil have seet af vore Ugeblade, er denne mærkelige Mand afgaaet ved Døden i sit Hjem i St. Louis, Mo., den 7de Mai om Aftenen i en Alder af 75 Aar 6 Maaneder og 12 Dage. Han hørte til den Skare af Tydskere, som udvandrede fra Sachsen i Aaret 1838 paa Grund af de Forfølgelser, de bleve udsatte for, da Kong Fredrik Wilhelm den Tredie af Preussien med Tvang vilde iværksætte en kirkelig Union mellem sine reformerte og lutheriske Undersaatter.

Idet vi henvise til „Ev. luth. Kirketidende“ No. 21 og 22, hvortil man vil finde en udførligere Beretning om den hoitforjente Lærers sidste Sygdomstid samt om hans Død og Begravelse tilligemed Uddrag af de ved den Anledning holdte Taler, skal vi her tillade os efter nævnte Blad at indtage efterstaaende Notitser*) om hans Livsførelse:

„Han stammede fra en gammel Prestefamilie. Fædre alene var hans Fader og Bedstefader lutheriske Prester; men allerede i tidligere Tid havde mange Medlemmer af Familien osret sig til Prædikeembedet. Walthier var sine Forældres yngste Søn. Da han havde gennemgaaet Latinskolen, havde han til Hensigt at studere Medicin; men i Ferierne traf han sin ældre Broder Hermann, der allerede i to Aar havde studeret Theologi i Leipzig; han læste ivrig i de Bøger, som denne havde medbragt, og besluttede sig til ogsaa at blive Theolog. I Leipzig, hvis Universitet han ligesom sin Broder besøgte, kom han først ind i pietistiske Kredse og var den ivrigste blandt de ivrige; men han kom ud af det pietistiske Væsen ved at studere Luthers Skrifter, som han, da han for Sygdoms Skyld maatte afbryde sine Studier, fandt i sin Faders Bibliothek. Senere vendte han tilbage til Leipzig og bestod i 1833 sin Examen med Glans. Om Høsten overtog han en Huslærerpost og blev bekjendt med Past. Martin Stephan i Dresden. Høsten 1836 bestod han sin sidste Examen og blev i 1837 Prest i Bräunsdorf i Sachsen. I 1838 sluttede han sig med nogle af sine Menighedslemmer til Stephan, da denne gav Tegn til Opbrud til de Forenede Stater. Den 3die Novbr. seilede han ud fra Bremen og landede i New Orleans 5te Jan. 1839. St. Louis var den fælles Samlingsplads for Udvandrerne. En Del blev her, medens andre nedsatte sig i det indre af Missour, hoved-

*) „Ev. luth. Kirketidende“ oplyser, at den har hentet disse og andre Meddelelser fra det tydske Blad „Die Rundschau“ for 12te Mai.

sagelig i Perry Co. Blandt de sidste var ogsaa Walthers, som blev Præst i Altenburg. Den 9de Oktbr. grundedes i en Loghytte det Præstefeminar, hvoraf i Aarenes Løb det nuværende Concordia Seminar er opstaaet. Der var de største Gjenvordigheder at overvinde derude i Urskoven. Stephan blev aabenbar som en Hjælper og Forfører, og da var det Walthers, der optraadte som Redningsmand i Nøden. I Januar 1841 døde den ældre Broder Hermann Walthers, som hidtil havde været Præst i St. Louis, og i Foraaret samme Aar tiltraadte Ferdinand Walthers sin Broders Embede. Han bragte „Sachserne“ eller, som de ogsaa kaldtes, „Stephaniterne“ atter til Anseelse og Enighed, og i Novbr. 1843 blev den første lutherste Treenhedskirke indviet. Den første Apr. 1844 udkom det første Nummer af „Der Lutheraner“, som blev Midlet til Missionsnødens Grundlæggelse i 1847, og til dennes Formand valgtes da Walthers. Da i 1849 Seminariet flyttedes fra Altenburg til St. Louis, blev Walthers Professor ved samme. Over 47 Aar har han under den rigeste Velsignelse tjent sin Gud i Amerika. Nu er han evig salig; han lyser som Himlens Glans og bærer de udvalgte Krone.“

Uf et Brev fra Missionspræst Niels Astrup. *)

— — — Karl er bleven frist og har været til i Forstand og Erfaring og Kræfter, saa at han kan hjælpe mig at udfylde Savnet af Assistent ved Siden af sin Læsning og sit Skolearbejde.

— — — Ikke længe efter maatte jeg drage til Entumeni i nødvendige Anliggender og hilste da ogsaa paa Residenten, der modtog mig med ganske særdeles Forekommenhed. Netop i de Dage skulde Grændsen opgaaes mellem Boerrepublikken og Dinizulus formindskede Kongerige. Jeg spurgte Residenten, om jeg kunde — i Tilfælde — mundtlig recommendere mig ved hans Navn, om jeg skulde gjøre en Rejse til Zululand snart. Ja, svarede han, man vilde kjende hans Navn, desuden var han netop udnævnt til Formand for den af Engelse, Boere og Zuluer sammensatte Grændsereguleringskommission, der skulde derop om nogle Dage.

Omtrent 1½ Uge derefter havde jeg rustet mig til Rejsen til Zululands nordligste Ende og drog tidlig Mandag Morgen den 29de November herfra til Entumeni. Jeg havde 2 af Menighedens kristne Mænd med herfra, nemlig Nathanael og Gedeon, og to Gutter, en voksen og en halv-voksen, med fra Entumeni. Derpaa tog jeg ogsaa herfra Biskoppens gamle Hest, væsentlig forat komme over Elvene, da jeg forudsaa, at jeg maatte gaa tilfods paa Rejsen, hvis den skulde holde ud og komme levende tilbage, men

*) Fra „Missionsblad“ udgivet af Committeeen for den norske Kirkes Mission ved Schreuder.“ Brevet er dateret 14de—16de December 1886.

jeg turde ikke spendere nogen bedre Hest. Ved min Hustrues, Hr. Ottes*) og Frues, Bispende Schreuders og min Broders Offervillighed drog jeg ikke tomhændet affted til Kongen. Den Tid, jeg i 3½ Aar havde ventet paa, var nu kommen. Nu, eller aldrig, skulde jeg gjøre et Forsøg paa at lade Guds Ord vinde Gehør i Zulufolkets Øren i Ly af selve Grændsekommissionen. Fra Otte var der et helt Sæt af Schnorrs bibelske Billeder samt nogle Glasnips — fra min Hustru en rød Papmachebrikke og en Solospade (til Grød), fra mig et Arelskjær — Gjenstande, der for os havde megen Affectionsværdi, men som vi vilde give Kristusbarnet til hans Advent med Bøn og Tro, at han ikke vilde forsmåa dem til sit Riges Fremme, — fra Bispenden en Dragt, — fra min Broder en Høsestage med Høns og Fyrstikker. Hertil kom en Hat og 2 Knive. Paa denne Maade kostede Gaverne Missionen saagodtsom Intet. Dernæst fik jeg af Bispenden nogle Bundter Perler til Forskaffelse af Levnetsmidler paa Veien. Fremdeles kjøbte jeg en Paffe Ulembo 2: Spindelvæstøi, blaat, gennemsigtigt og meget yndet af de Indfødte, ½ Dussin Knive, 1 Dussin røde Remme, 1½ Dussin kulorte Kommotorflæder, nogle Snyaaale, lidt Traad og 4 galvaniserede Jernskeer, Alt for ca. 1½ £ Sterling.

Med denne Udrustning har jeg foretaget en Tur paa 12 Dage — tilføds, saa langt som fra Lillehammer til Støren eller ialfald fra Gjøvig til Lærdalsøren og bestrebet Rejsens Omkostninger for mig selv og fire Mand, forsaavidt Logis og Fortæring betræffer. Dog have vi fastet meget den hele Tid, som senere tilbøls vil fremgaa af Beretningen. Vi vare ikke i nogen hvid Mandts Hus paa den hele Reise. Jeg holdt 18 Gange Aften- og Morgen-Andagt hvoraf 4 i Kongegaarden (foruden 2 Prædikener 3die Søndag i Advent) — paa de forskjellige Steder, vi overnattede. Desuden talte jeg om Guds Rige til de Mange jeg mødte paa Veien. Dog jeg vil ikke foregribe Beretningen.

Vi passerede Tugela Overfartssted Mandag Morgen mellem Kl. 8 og 9. Der opføres nu et nyt Murhus, da der er kommen en driftig Handelsmand. Paa et Stillads udenfor laa en nyhstuds Fugl af graa og violet Farve, ellers meget lig en Flamingo af Legemsdannelse. Den kaldtes „Unozalizingwenya“, 2: den som søder Krokodiller. En Indfødt, som stod hos os, bemærkede ogsaa dette, og da jeg benegtede Rigtigheden, sagde han: Den er dog Krokodillens (Trogwenyas) Broder. Maaske have de Indfødte fundet Krokodilleæg i dens Neder eller noget lignende. Her bliver nu Overfartssted til den nye Republik, hvorhen der drager mange baade Nybyggere og Guldgravere. Næsten halvveis mellem Untunjambili og Entumeni, hvor der indtil nu nylig kun har været en forfallet Ørken uden Vand og Græs (i Tørketiden nemlig), men hvor nu begge Dele sandtes, holdt jeg Høile og ventede paa mine 2 Ledsagere, der havde taget Affted

*) En forhenværende Hermannsburgermisionær.

med sine Hustruer, som fulgte dem et Stykke paa Veien. Jeg drak The blandet med Lemonkast og spiste Brød til og læste et Stykke af Dr. C. Pöngel om Grækenes Patriotisme i et Morgenblad, som var viklet om Brødet, idet den klare smaalullende Elv med de mange Stene mindede mig om Norges Vaarbække, medens dog Stud af Daddelpalmer, Accasiaer og Figen træ atter forstyrrede Illusionen. Den følgende Dags Middag forlod jeg Entument med mit Følge, efter at behørig Udrustning var skeet, hvorhos Regn havde opholdt os. Vi passerede Umhlatusi, Reservens Grændse, en dybtliggende Flod og befandt os i Dinizulus Rige. Her steg vi op ad et steilt, grønt Fjeld og naaede en Kraal paa Toppen i øsende Regn. Vor Bert hed Ungulube (Grifsen). Folkene var meget venlige, men der var et Grisefæl. Thi da det styrregnede, og Hyttens Gulv mod Sædvane var lavere end Grunden udenfor, beordrede den opmærksomme Bert sin opvartende Betjening til at hente blød Komøg og dermed bygge en flere Tommer høj Vold foran Indgangen, der dog kun kan entres ved et Kunststykke, da den er saa lav. At gaa ud og dog undgaa Rødhyngen var nu et dobbelt Kunststykke. Jeg spurgte ham: „Hvem besørger Rettergangen her, naar I har Sager?“ Han svarede strax: „Dinizulu ved Uannhamana“ (hans første Minister).

Den følgende Dags Morgen kom vi til Kwamagwazis forladte Missionsstation, der nu holdes besat for den engelske Kirkes Mission ved en verdslig Person; der er ingen Stole og ingen Troende, da de sidste havde forladt Stedet sammen med Missionæren under de sidste Uroligheder. Herfra drog vi over Bakker og Dale, efter at have faaet nogle forønskede Underretninger fra en europæisk med Bøsse forsynet Rytter, der gav os Haab om, at Dinizulu var hjemme, til en Kraal, der tilhørte Pambata kwa Glabiza, hvor vi maatte overnatte, skjønt det var tidligt paa Eftermiddagen, da Veiret var regnfuldt og Kraalernes Antal meget sparsomt paa Veien. Vi have saaledes flere Gange kunnet gaa over en norst Mil uden at støde paa menneskelige Boliger. Her blev vi meget vel modtagne af Kraalens i Forstningen tilbagetrukne Herre, der troede, at vi var Boere. Disse komme nemlig uden Videre trækkende med en Vogn, spændt Orerne for Blaugen, pløie op en Ager, leire sig i Nærheden af en eller anden Kraal, som de terrorisere og sige derpaa, at de have occuperet Landet. Vor Reise bevægede sig ikke blot indenfor Dinizulus Grændser, men tillige gjennem et stort Synke godt Land, der er optaget af nogle Boere, og som skal være Gjenstand for senere Undersøgelser med Hensyn til Retten for Occupanterne til at besidde samme. Men Boerne sondre ikke noie mellem private og souveraine Rettigheder. Naar de have stultet ud endel sammenhængende Farme, ville de siden ikke vide af, at disse øde Strækninger have noget med de Indfødtes Regimente at staae. Saaledes trænges Zuluerne ud af sit Land, selv der, hvor man nu skulde mene, de havde faaet Overhoihold ved engelsk Mægling. — I denne Kraal fik jeg høre om et Dyr, der bestreves som havende hele Hovet som en Hest og et stort Horn i Panden og et lidet bag

samme, men jeg skal opsætte at fortælle mere om denne formodede Enhjørning til senere. Det er af colossale Dimensioner og er enten en Enhjørning eller et Næsehorn. — Det maa bemærkes, at Folkenes Brød allerede var sluppet op. Jeg havde over 3 Brød med mig og vilde have haft nok for hele Reisen, om jeg ikke havde maattet af og til give Folkene lidt, naar de enten ikke kunde faa Korn til Melken (knuist Mais eller Hvede), eller de slet ingen Mad kunde faa i de Kraale, vi drog forbi, eller fordi det kun var Odemark, vi drog gjennem. Den følgende Dags Morgen kom vi i deilig Beir over det skønne Emtunjaneni Fjeld, det herligste Græs- og Blomsterland med Luft som paa Fjeldet en Sommerdag i Norge og med Udsigt over den største Del af Dinizulus Rige. I Øst glimtede Havet frem ved Floden Umbolosts Kystlagune. Ret foran os mod Nord laa Ustibepus forladte Land, fuldt af Skov og vilde Dyr — Løver, Zebraer, Næsehorn etc. etc. Mod Vest og Nordvest saa vi de mellem Tittlestads Station og Inhlafafje beliggende Fjeldpartier og Inhlafafje Fjeld ragende høit op med sine mørkegrønne Stove i de blaanende Fjeldsider over alle Omgivelser — længere mod Nordvest Ingome ligeledes skovkrandsede Hojder og længere i nordlig Retning den Egn, hvor Kongen bor. Det var min Hensigt at drage lige til Floden Pongola, men Veiens Længde, dog mest Hunger i Kongsgaarden, forhindrede mig. Jeg fik dog omtrentlig se og erfare, hvad jeg mest onskede og den rigeligste Anledning til at forkynde Kristus som Lyset i Dødens Nat. Her paa Emtunjaneni traf vi atter paa Kjøreveien, der nedensfor Fjeldet deler sig, idet en Hovedvei gaar til Inhlafafje i Vest og en anden til Ulundi mod Nord, men vi drog midt imellem begge i den lige Retning, som var anbefalt os, henimod den Egn, hvorthen vi agtede os, N. O. for Ingome. Her fik vi tørt Moeland*), mistede Veien, da Ingen af os var lokalfjendt paa dette Sted og holdt paa ikke at komme frem for de dybe Gjennemskjæringer af Sommerelvene, medens den afrikanske Hede og Tørst plagede os. Da udbrod Nathanael, vor Fører: „Jeg er allerede træt, lader os vende om, Emsfundisi, ah, Bertha, Bertha!“ „Nu“, sagde jeg, „vi skulle kanske drage tvært igjennem hele Landet.“ Ja, sagde han, naar han havde Bertha med og Gideon sin Sina og jeg min Hustru, og vi havde Drevoqn med, da skulde de følge mig paa en Reise paa et eller to Aar. — Vi fandt dog tilsidst endelig et Sted, hvor vi kunde bestige Leerdæggen med Hesten og naaede det forønskede Vand til Bedrøvelselse for os alle. Bispinde Schreuder havde sørget for Lemonsaft, og hvor nyttig og god for Sundheden denne er at have med og blande i Vandet kan jeg ikke noksom rose. Den har hjulpet ikke uvæsentlig til at udholde den især paa denne Tid af Aaret anstrengende Tur. Ved Bækken var vi i et stygt og stenet Terrain. Pludselig kom en Indfødt med en Spade. Skjønt vi forstode, at han var med Guldgravere i denne Ørken, spurgte vi ham, hvad han gjorde; han bekræftede vor Formodning at han var med hvide Fjolk,

*) Hvor Moetræet voger.

som „gravede Stene“ (Andre pleie at sige: grave Penge, „Smali“), da med en Gang en Ungdom med Gevær og en ældre, begge „blege Ansigter“ stode hos os, som om de vare voxede op af Jorden. De vare oienfynlig ængstelige og utilfredse over, at vi havde opdaget deres Foretagende, som de sandsynligvis dreve ulovligt. De sagde, at vi burde draget den store Veien og vilde have os til at vende om. Dog viste de os høflig Veien og indbød mig til i Nødsfald at overnatte i deres Telt. Vi kom lykkelig over hvide Umbolofi, hvis brede Lavland strakte sig paa begge Sider og naaede efter en lang Marsch og Opftigning, netop som Regnen brød frem i Strømme, en Kraal, hvor vort Komme ogsaa først vakte Frygt og Uvillie, men hvor vi snart efter fik saameget bedre Modtagelse og Forpleining. Her fik vi endog to Kaniner (Unogwatha) for et Lommetorklæde og en liden Haandsfuld Berler. De vare kogte, og man maa have holdt ud saadanne Strabadser for at forstaa, hvorledes de smagte. Naar vi havde Tid til at koge og jeg følte Smag derfor, havde jeg desuden Kaffe og The at veksle med Morgen og Aften og undertiden Middag — kogt paa en liden Maskine. — Desuden havde den hjære Broder Otte og Frue givet mig to Stykker Spegekjød med paa Veien — og Polser. — Det kom os særdeles vel ved. Vi spiste dog i det Hele taget saa lidet af Dvantum paa Veien, at jeg syntes min Natur begyndte at forandre sig Noget i Righed med, hvad Fastekunsterne maa føle. Men hvad var vel vor Faste mod, hvad Dr. Livingstone og Stanley og Andre have erfaret paa deres Reiser blandt disse Sorgløshedens Born. — Folkene her i denne Kraal havde ei hørt Guds Ord før, men var meget opmærksomme. Undobane var den unge, særdeles venlige Kraaleiers Navn. Her var en ung Pige, der fortalte, at hendes Søster var kristen, gift med en hvid Mand, en Handelsmand i Svoziland, hvorhen man kommer, naar man overstrider Pongola, Zululands Grændse mod Nord. Hun havde selv været der i Besøg, men vidste ikke, at de Kristne døbes, hvorom jeg derfor forklarede hende en Del. — Denne Kraal laa meget malerisk paa en Hgg, der forbandt to høie Fjelde og havde aaben Udsigt for og bag over vide og vekslede Bakker Fjeld- og Skovlandskaber.

(Sluttes).

Blandinger — Nyt og Gammelt.

100,000,000 Solvdollars. Regjeringen lader i Washington istandbringe et Kjølderrum, der skal kunne optage den nævnte Sum. Man burde ikke mynte op en saadan Masse Solv, naar man ikke har Brug for Pengene. Til at ligge i Kjølden vilde Barrierne være gode nok.

Familien Astor i New York siges at eie omtrent 7000 Huse og beskæftiger stadig flere Bygmestere.

Anilin imod Tæring. En Korrespondent i St. Petersburg skriver: Paa den nys afsluttede Kongres af russiske Læger i Moskva har Dr. Kremer

janfski, der tidligere var Professor i Medicin ved Charkovs Universitet, holdt et Foredrag, der vakte en ganske overordentlig Sensation. Han paastaar nemlig at have fundet et useilbarligt og ustabeligt Middel til at helbrede Tæring. Han gaar ud fra den vistnok ganske rigtige Antagelse, at denne forfærdelige Sygdom betinges af den specifikke Tærings-Baccil som det er Ilyffets den berømte Bacteriolog Professor Koch at paavise; da det nu ligeledes er blevet godtgjort ved Kochs Forsøg, at selv den svageste Dosis Anilin dræber denne Baccil, og da Professor Dragendorf derhos har oplyst, at der hidtil ikke er forekommet noget Tilfælde af Anilinforgiftning med dødelig Udgang, er Dr. Kremjanski kommen til den Slutning, at Anilin er Middelet imod Tæring. Han har, hvad han paastod paa Kongressen, anvendt dette Middel i et stort Antal Tilfælde og altid med afgjort Held. Fremgangsmaaden beskriver han som yderst simpel; den Syge bringes til at indaande Anilinosie, som ved et særligt Apparat bliver forvandlet til et yderst fint Støv; hele Blodmassen bliver paa denne Maade mættet med Anilin, og Baccillerne dræbes derved. Selv meget stærkt angrebne Lunger læges i paafaldende kort Tid, og Patienter der allerede ansaaes Døden nær, befinde sig efter ganske kort Tids Forløb fuldkommen vel igjen, saasnart den helbredende Anilinforgiftning var blevet hævet, hvilket efter Dr. Kremjanskis Forsikring ikke er forbundet med den mindste Vanskelighed.

Der reiste sig i det paagældende Kongresmøde en meget stærk Opposition fra flere Sider imod Rigtigheden af Dr. Kremjanskis Theori og Kurmethode, men det blev dog besluttet at nedsætte en Kommission til grundig at undersøge Sagen, og hans ivrigste Modstandere ere imellem dem, der af Kongressen bleve udseede til Medlemmer af Kommissionen. Selvfølgelig imødefer man, ikke blot i lægevidenskabelige Kredse i spændt Forventning det Resultat denne Kommission kommer til. Dr. Kremjanski selv nærer fuld Tillid til sin Kurmethodes Godkjendelse af Kommissionen.

(„Mgbl.“)

Hazardspil i Frankrige. J. Vilbort skriver i „Nationaltidende“: Det lader til, at Politiet vil gjøre noget Alvorligt for at sætte et Bolværk imod det om sig gribende Hazardspil. Chefen for Opdagelsespolitiet har til alle Præfekterne udsendt en Rundskrivelse indeholdende en Fortegnelse over de Bestemmelser, der bør indføres i Provinsklubbens Statuter „for at forhindre, at disse Klubber ved at optage fremmede Personer, efterhaanden skulle gaa over til at blive Spillehuse, der staa aabne for den Første den Bedste; ligeledes vil man forebygge, at Klubberne bliver Eiendom for en liden Kreds Personer, der lever af dem.“ Spil i Umindelighed, men særlig Hazardspil, er blevet en Pesthyld i Frankrige. I Trouville i Decazesville og i alle store og smaa Kasinoer — og disse er mangfoldige — spilles der hver Aften og Indsatserne ere høie. Foruden Kortspil er der Beddeløbspil, som kun er et masteret Rouletespil. Men her kan man da idetmindste ikke ødelægge sig, eftersom Indsatsen ikke overstiger to eller fire

Franks for hvert Spil; Gevinsten varierer imellem 14 og 28 Franks; Kasinoet oppehæver ved hvert Spil Indsatsen fra en Spiller af de otte, der sætte ind paa en Gang. Hestene er af Pap, og hele Spillet forestiller et Bæddeløb; den, der kommer nærmest til Dommerpælen, efter at have lobet Skiven flere Gange rundt, vinder. Meget slemt er det, at ganske unge Børn søres derhen, hvorved man udvikler deres Tilbøielighed for Hazardspil, og det er affindigt. Naar Dagen er endt, tømmes Kasinoets Pullie, og den kan ofte indeholde flere hundrede Franks. I Paris, hvor man i de autoriserede eller hemmelige Klubber spiller vanvittig høit, kunne Pullierne sommetider indeholde overmaade store Summer. I et nylig udkommet Skrift heber det, at de i de sidste fem Aar have indeholdt 87,600,000 Franks. Et saa høit Tal er muligvis ikke paalideligt; men saa meget er vist, at her drives et forargeligt Uvæsen, som det er paa hoi Tid at gjøre en Ende paa.

Dmærksomheden henledes paa Hr. Hegners Avertissement paa næstsidste Side af Omslaget. De, som onster at kjøbe nye Mobler, bør aflægge et Besøg i hans Mobelmagazin (strax vestenfor Chicago Milwaukee & St. Paul N. R. Depot) her i Byen og tage hans Varer i Diehyn. Man vil der uden Tvivl kunne finde, hvad man behøver, enten det er af det simple og billige, eller af det fine og elegante Slags. Bedroom or Parlor Sets from \$20.00 to above \$100.00.

Opgave.

Hvilke Ord og Navne kan dannes af Bogstaverne a, a, d, e, g?

Dpløsninger til No. 10.

1. Kjerne. 2. Dug.

„**For Hjemmet**“, et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, udkommer to Gange om Maanednen, (omtrent den 15de og 30te) og koster \$2.00 (til Europa \$2.25) om Aaret i Forstud; 7 forudbetalte Exemplarer sendes et Aar for \$12.00.

Adresse:

R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Ludvig den 17de. En historisk Gaade. — Under et Tag. — Prof. Dr. C. F. W. Walther. — Af et Brev fra Missionspræst Nils Astrup. — Blandinger - Nytt og Gammelt. — Opgave. — Dpløsninger.

R. F. B. Portman, Attorney at Law, Real Estate

AND
LOAN OFFICE,

PHELPS BUILDING,

DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,
DECORAH, IOWA.

H. P. JOHNSON, Sadelmager

Handler med

Sadler, Svøber, Bidfler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Søleringe etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredstaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhoidt og Nie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrenner forfærdiges til billige Priser.

R. F. GIBSON,

JUSTICE OF PEACE AND NOTARY PUBLIC,

REAL ESTATE, INSURANCE and COLLECTION,

DECORAH,

IOWA.

Afhandlinger og Fortællinger (6 ældre Hefter af "For Hemmet")
sendes for 25 Cts. (halv Pris); *Tolvtaalvifen* og *den gyldne ABC* (to
ældgamle fristelige Folkeange) i et lidet Hefte, 10 Cts. Adresse:
St. Thron d'ien, Bog 1014, Decorah, Iowa.

Photograph-Galleri.

Undertegnede har just udstyret det Photograph-Galleri, som før eiedes af
A. B. Adams, med de nyeste, forbedrede Instrumenter og er beredt til at levere
Billeder af bedste Slags. Alt Arbejde garanteres. Et smukt Udbalg af Billed-
rammer, Photograph-Albums og Chromo-Billeder anbefales.

D. C. Brolaug.

Joe Both fra Sioux City, Assistent.

Ovenover S. M. Smiths Store, - - - - Decorah, Iowa.

S. O. Wilson, MERCHANT TAILOR,

ALL WORK GUARANTEED.

Water Street,

Decorah, Iowa.

HALL & BAKER,

LIVERY and FEED STABLE,

Corner of Washington and Main Streets by the Bridge,

DECORAH,

IOWA

For **CANG SAWED LUMBER** and
North-Western **Barb Wire**

—Go to—

Ed. Riley, FLEMMINGS LUMBER YARD,
On Lower Broadway, - - Decorah, Iowa.

L. M. ENGER,
CITY : SHOE : STORE,

handler udefukkende med

Skotski. Godt Assortment.

Forespørgsler pr. Post besvares hurtigt. — Lettere Varer kan sendes i Posten.

Varer af større eller mindre Vægt kan sendes C. O. D. pr. Express, naar man opgiver Express Office.

Med Ordre maa følge noiagtigt Maal af Fodens Længde og Bredde i Tommemaal.

Adresse: **L. M. Enger,**

Decorah, Iowa.

I. L. Taylor, Resident Dentist.

Speciel Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Nye Tænder indsættes saavel paa gamle Rødder, som i Abninger, hvor ogsaa Rødderne er borte. Tænder indsættes uden Indfatning, om det ønskes. Alle Gummi-Elastikum- eller Rubber-Plader overtrækkes med Guld til Forebyggelse af skarpe Bædster og anden Meilighed. Alt Arbejde forsitres at give Tilfredsstillelse.

Office over **BEN BEARS Clothing Store, Decorah, Iowa.**

Tordenstjolds Biografi samt en Rejsekitse fra det hellige Land findes i 29de Bind af „Vor Hjemmet“. Sendes portofrit for \$1.00.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

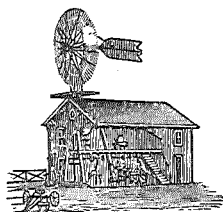
Hegners Møbelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simplere Møbler til Møblering af Stadsværelser, Dagligværelser og Sovværelser; elastiske Sengbunde, Rænestole, Gyngestole, Borde, Speile og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velersøgt Møbelhandel. Indtil Videre vil jeg give 5 pC. Afslag af de sædvanlige Priser, og alle Kjøbere behandles ligt. Afslæg mig et Besøg, førend du kjober andetsteds.

Mine Møbelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Paul R. R. Depot. Chs. Hegner.

A. C. Smith, M. D., Dien- og Dre=Læge.

DECORAH, - - - IOWA.

Halladay's Standard Geared & Pumping
WIND MILLS,

Feed Mills, Pumps of all kinds,
Gas and Steam Fittings

Satisfaction Guaranteed.

A. A. CHAN

DECORAH, - - - IOWA.

Established

O. D. 1856

PIONEER DRUG STORE OF WINNESHEIK COUNTY.

E. I. Weiser, Druggist.

Drugs, Medicines, Paints, Oils, Wall Papers, Books etc.

Decorah, - - - Iowa.

Synodens Boghandel

er forsynet med Bibler, Nye Testamenter, Psalmebøger, Skolebøger, Andagtsbøger og anden kristelig Litteratur. Katalog sendes frit.

Bogbinderiet anbefaler sig til Indbinding af Bøger, Tids skrifter etc., saavel i finere som simplere Bind.

Adresse: Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

E. D. Johnson, ATTORNEY AT LAW,

Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling,
forfærdiger
Raleshevoque og Buggier
og forøvrigt alleslags Hjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Værksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

182.

1887.

J. J. MARSH,

Decorah, Iowa,

keeps a full line of the leading farming implements. You will find at his warehouse the **Buckeye Seeder**, the **Eagle Adjustable Harrow**, the **Acme pulverizing Harrow**, the **Champion and Brown Corn Planter**, the **Haworth and Brown Check Rowers**, **Mowers and Binders**, **Ellwood and Thompson Corn Plows**, **Horse Hay Rakes** of all kinds, **Studebaker Wagon Buggies**, **Deere, Grand detour**, and **Norwegian Plows**, **Horn Corn Stalk Cutters**, **Feed Grinders**, **Shellers** and cet.; also keeps the best quality of binding twine.

I do not keep any traveling agent.

Please call, examine goods, and get prices. My Motto: not to promise more than I can do, and do all I promise.

J. J. Marsh.

CITIZENS SAVINGS BANK,

Winnebago Street. - Decorah, Iowa,

organiseret under Staten Jomas Love, den eneste Sparebank i Winneshit County, driver almindelige Bankforretninger, sælger Pengeanbudsninger ved Vexler eller Post-Ordre paa alle Stæder i Norge og Sverige til lavere Priser.

Rente tilstaaes paa Indskud.

Der udstædes rentebærende Bankbøger, hvori til enhver Tid indskrives Indskud, smaa eller store, og der tilstaaes 4 pro Cent aarlig Rente, som betales 1te Januar og 1te Jull af alle Beløb som da staa i Banken. Renten bliver adderet til Indskudet eller kontant udbetalt til Indskudeen efter Behov. Indskud kan udryges iagen naaeromblit. „En Daler sparer er en Daler vunden“, og det er ingen bedre Naade at gjøre dette paa end at indsaette den i en trog Barl.

500 Indskud ønskes, store eller smaa. Penge til hvilketsomhelst Beløb udlaaes mod betryggende Sifferhed.

George Phelps, Præsident.

C. W. Burdick, Kasserer.

N. F. B. Portman, Vice-Præsident.

G. J. Curtin, Assistent Kasserer.

Aarsk Skrædderværksted.

LEE BROTHER'S,

Merchant Tailors.

Et godt Udvalg af importerede Tøier findes altid paa Oplag, og alt Arbejde forsikres at være af bedste Slags.

Værksted i Water Street, skraas over for Winneshit House, Decorah, Iowa.